

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Toiminnallinen kuva - Työkalu nuoren innostavaan ja voimauttavaan kohtaamiseen lastensuojelutyössä

Johansson, Antti

2013 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Toiminnallinen kuva - Työkalu nuoren innostavaan ja
voimauttavaan kohtaamiseen lastensuojelutyössä

Antti Johansson
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2013

Antti Johansson

Toiminnallinen kuva- Työkalu nuoren innostavaan ja voimauttavaan kohtaamiseen lastensuojelutyössä

Vuosi 2013 Sivumäärä 74

Tämä opinnäytetyö tutkii valokuvan käyttöä osana sosiaaliohjaajan työtä lastenkodin arjessa. Valokuvan käyttöä tutkin Toiminnallisen kuvan kautta, joka on kehitetty tätä tutkielmaa varten. Perusteet Toiminnallisen kuvan synnylle tulevat tarpeesta luoda lastensuojelukentälle työkalu, joka antaa keinot systemaattiseen ja tavoitteelliseen kuvan käyttöön lastensuojelutyössä. Työkalun kautta pyritään nuoren innostavaan sekä voimauttavaan kohtaamiseen lastensuojelutyössä.

Toiminnallisella kuvalla tarkoitetaan toiminnan kuvaamista, jonka asiakas kokee itselleen mieluiseksi. Kuvaamisesta vastaa työntekijä. Toiminnallisen kuvan käyttö rakentuu asiakkaan omaan haluun olla kuvattavana. Sosiaalinen innostaminen, asiakkaan hyvä kohtaaminen ja voimaantuminen ovat käsitteitä joista Toiminnallisen kuvan teoriapohja rakentuu. Opinnäytetyöni on toimintatutkimus, jonka avulla kerättiin tietoa Toiminnallisen kuvan toimivuudesta. Toimintatutkimuksen päähenkilö on varhaisnuoruutta elävä poika. Päähenkilön kanssa kävimme muun muassa lumilautailmassa ja kiipeilemässä. Toimintakertoja oli Yhteensä seitsemän. Näiden aikana päähenkilö toimi mieleisensä toiminnan parissa ja minä kuvasin. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda mahdollisimman objektiivista tietoa Toiminnallisen kuvan toimivuudesta muun muassa näiden toimintakertojen pohjalta.

Toiminnallisen kuvan toimivuudesta kertyi arvokkaita näkemyksiä niin päähenkilön kuin hänen omahoitajansa haastattelun pohjalta. Haastatteluiden kautta tuon esille Toiminnallisen kuvan toimivuutta sosiaaliohjaajan työkaluna. Opinnäytetyöni osoittaa, että Toiminnallinen kuva todella toimii tämän tutkielman yhteydessä lastensuojelussa käytettävänä työkaluna. Sillä on kaikki mahdollisuudet toimia työkaluna lastenkodin arjessa, joskin sen käyttämisestä ja toimivuudesta tulisi saada lisätietoa.

Asiasanat: Lastensuojelu, valokuvaus, kohtaaminen, sosiokulttuurinen innostaminen, voimaantuminen

Antti Johansson

Working via Active photo in the field of child welfare

Year	2013	Pages	74
------	------	-------	----

This thesis is a research of photography as a part a of child welfare worker's normal weekday. I studied the usability of photography through Active photo, which has been developed for this thesis. The reason behind the Active photo is child welfare's need to have a tool which aims to systematic and goal- oriented use of photography in child welfare work. Active photo is a tool to empowerment and socio- cultural animation in work of child welfare.

Active photo is method where a child welfare worker takes pictures of the client. The main issue is the client's desire to be in front of a camera. Without the desire Active photo cannot work. Socio- cultural animation, encountering and empowerment makes the basis of the Active photo.

My thesis is an action based research and this way I have collected useful information from Active photo. The main character in my action based research is a preadolescent boy. With the main character we did for example snowboarding and parkouring. We had altogether seven different action occasions. Main character did all kind of action that he wanted to do. At the same time I was taking photos of the action. The goal of this thesis is show as much as possible objective information considering the Active photo.

The interviews with the main character and his personal welfare worker I provided useful information considering Active photo. Through interviews I brought up the usability of Active photo as a welfare worker's tool. My thesis shows that tt has all the possibilities to work as a tool in children's home although more information on the usability is needed.

Keywords: Child welfare, photography, socio-cultural animation, empowerment, encounter

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	8
3	Päähenkilönä on huostaanotettu nuori	9
4	Teoreettinen viitekehys	10
	4.1 Sosiokulttuurinen innostaminen	11
	4.2 Asiakkaan kohtaaminen	13
	4.3 Voimaantuminen	15
	4.4 Voimauttava kuva	16
5	Toimintatutkimus	18
	5.1 Toimintatutkimuksen mukainen suunnitelma	19
	5.2 Toimintatutkimuksen kenttätöiden kulmakiviä	19
	5.3 Toimintatutkimuksen raportointi	20
6	Toiminnallisen kuvan esittely ja perustelut sen kehittämiseksi	21
	6.1 Kesäpäivän valokuvaprojekti	21
	6.2 Toiminnallinen kuva	23
	6.2.1 Toiminnallisen kuvan yhdeksän vaihetta	24
	6.2.2 Toiminnallisen kuvan tarkoitus	26
7	Toiminnan kuvaus	29
	7.1 Opinnäytetyöni alustavan idean esittely osaston esimiehelle	29
	7.2 Opinnäytetyön ja sen idean esittely Konstalle sekä yhteisten pelisääntöjen sopiminen	30
	7.3 Viimeinen sinetti yhteistyölle	32
	7.4 Toimintakertojen valmistelu	32
	7.5 Toimintakerrat	33
	7.5.1 Lumilautailu	34
	7.5.2 Temppupotkulautailu, eli scoottaus	35
	7.5.3 Hyvien kuvien valinta	37
	7.5.4 Kiipeily	38
	7.5.5 Parkour	39
	7.5.6 Studiokuvat	40
	7.5.7 Valokuva- albumin valmistus	41
8	Tavoitteiden arviointi	42
	8.1 Konstan haastattelu	43
	8.2 Konstan omahoitajan haastattelu	48
	8.3 Valmiin valokuva-albumin luovutus	52
	8.4 Itsearviointi	53
9	Eettinen pohdinta	56

10 Yhteenveto	57
Lähteet	59
Liitteet.....	62

1 Johdanto

Suhtaudun valokuvaukseen suurella innolla ja intohimolla. Lastensuojelutyön koen puolestaan itselleni tärkeäksi ja tavoitteeni on tulla vahvaksi sekä aktiiviseksi tekijäksi lastensuojelun parissa. Opinnäytetyöni kautta haluan yhdistää tämän innon ja vakavuuden tutkimalla Toiminnallista kuvaa, jonka olen kehittänyt tätä opinnäytetyötä varten. Toiminnallinen kuva on kehittämäni valokuvaukseen perustuva työkalu, joka on tarkoitettu asiakkaan innostavaan sekä voimauttavaan kohtaamiseen. Työkalu perustuu valokuvaamiseen, mutta se rakentuu voimaantumisen, innostamisen ja kohtaamisesta, ilman näitä Toiminnallisen kuvan ei ole mahdollista toimia.

Toiminnallisen kuvan kehittämiseen on olemassa monta syytä. Tärkeimpänä näistä pidän valokuvaamisen tarjoamaa mahdollisuutta kohdata lapsi tai nuori siten, että hänen erikoisuutensa todella tulee esille. Kokemukseni valokuvaamisesta on osoittanut, että kuva pysäyttää lapsen tai nuoren näkemään itsensä hyvänä. Tämä on sitä mitä moni lapsi tai nuori lastensuojelussa tarvitsee. Tutkimalla ja käyttämällä toiminnallista kuvaa tämän opinnäytetyön yhteydessä. Osoitan sen potentiaalin toimia työkaluna lapsen tai nuoren kohtaamiseen, innostamiseen sekä voimauttamiseen lastensuojelutyössä.

Työkokemuksen myötä olen ikäväkseni huomannut, että vaikka valokuvan käyttö olisi toimiva välinen lastensuojelutyöhön, josta hyvänä esimerkkinä on Miina Savolaisen teos *Maailman ihanin tyttö* (2007), niin laitoksissa joissa olen työskennellyt, on valokuvan käyttö harvinaista. Lapsista tai nuorista ei ole paljoa kuvia, ja mikäli kuvia on, ovat ne yleensä muistitikulla toimiston laatikoiden uumenissa. Lastensuojelulaitoksissa joissa olen työskennellyt, olen huomannut, että kuvaaminen työvälineenä on hyvin leväperäistä, vailla systemaattisuutta, pitkäjänteisyyttä tai selkeää tarkoitusta.

Minulle on jäänyt olo, että kuvia otetaan, ainoastaan silloin kuin niitä pitää ottaa jos edes silloin. Tästä hyvä esimerkkinä ovat erilaiset merkittävät juhlapäivät kuten syntymäpäivä. Tämä opinnäytetyö on kuitenkin osoitus siitä, että kuvaamista voi käyttää systemaattisesti ja tarkoituksellisesti jolloin sen käytöstä on saatavissa hyviä tuloksia lastensuojelulaitoksen arjen lomassa. Lastensuojelulaitoksella tarkoitan paikkaa jossa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa. Tällaisia laitoksia ovat lain mukaan esimerkiksi lastenkodit, nuorisokodit tai koulukodit. (Sosiaaliportti 2012.)

Opinnäytetyöni työelämän yhteistyökumppani on eräs lastensuojelulaitos, jossa olen tehnyt harjoittelun, sosiaaliohjaajan kesä sijaisuuden kesällä 2011 ja säännöllisesti työsijaisuuksia viimeisen kahden vuoden aikana. Tämä lastensuojelulaitos ja siihen kuuluva osasto on valikoitunut kumppaniksi, koska osasto on minulle tuttu, mutta ennen kaikkea siellä asustaa

nuori, jonka katsoin sopivan oikein hyvin tämän opinnäytetyön päähenkilöksi. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia Toiminnallisen kuvan toimivuutta lastensuojelutyön työkaluna juuri tämän päähenkilön kautta ja siitä miten työkalun käyttö vaikuttaa päähenkilöön. Tutkielman kenttävaiheesta tietoa kerätään toimintatutkimuksen kautta.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän tutkielman tarkoitus on esitellä kehittämäni valokuvaukseen perustuvaa työkalua, jonka olen nimennyt Toiminnalliseksi kuvaksi ja jota on tarkoitus käyttää sosiaaliohjaajan työssä lastensuojelulaitoksen arjessa. Olen kehittänyt Toiminnallisen kuvan nimenomaan tätä opinnäytetyötä varten ja sen kehittäminen perustuu kokemukseeni valokuvan käyttämisestä sosiaaliohjaajana toimiessani eri lastensuojelulaitoksissa. Toiminnallisen kuvan kehitykselle on tarvetta myös sen takia, että niissä lastensuojelulaitoksissa, jossa minä olen työskennellyt, en ole huomannut järkevää valokuvan käyttöä näiden laitosten arjessa. Valokuvaaminen laitoksissa jossa olen työskennellyt, on sattumanvaraista, harvinaista ja ennen kaikkea valokuvaamisen arvoa ja tärkeyttä ei mielestäni osata arvostaa tarpeeksi.

Opinnäytetyölleni olen asettanut kolme päätavoitetta. Nämä kolme päätavoitetta ovat eräänlainen maali, johon minun olisi päästävä, jotta voisin olla tyytyväinen työhöni. Seuraavaksi esittelen yksinkertaisena listana tämän tutkielman kolme päätavoitetta:

- 1) Teoreettisen osaamisen, työkokemuksen ja valokuvaharrastukseni yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi
- 2) Toiminnallisen kuvan esittäminen neutraalissa valossa
- 3) Tarjota toimintatutkimukseen osallistuvalla päähenkilölle voimaannuttava ja ikimuistoinen kokemus

Kuitenkin on muistettava, että tärkeintä ei ole maaliin pääsy, vaan se miten maalin pääsy tapahtuu. Näitä päätavoitteita tavoitellessa minun on oltava ahkera, suoraselkäinen ja rehellinen. Tärkeää on myös oppia matka varrella. Eli, tavoitteiden täyttäminen itsessään ei voi olla pääasia. Opinnäytetyön on oltava opettavainen, jotta kehittyminen olisi mahdollista.

Toiminnallinen kuva ei voi olla uskottava työkalu ilman teoreettista pohjaa. Samalla teoreettinen pohja evästää Toiminnallisen kuvan käyttäjää toimimaan asiakaslähtöisemmin (vrt. luku 4 Teoreettinen viitekehys ja alaluku 5.2 Toimintatutkimuksen kenttätöön kulmakiviä). Toiminnallinen kuva ei voi kuitenkaan täyttää sen potentiaalia jos ohjaajalla ei ole osaamista kuvaamisen suhteen. Vaikka teoria ja kuvaustaito olisivat hallinnassa, on työntekijän ja asiakkaan välillä oltava suhde, jonka pohjalta on mahdollista toteuttaa yhteistä valokuvaprojektia. Näin ollen tutkielmani ensimmäinen päätavoite on yhdistää

ammattikorkeakoulussa saatu teoreettinen osaaminen, työkokemus ja intohimoni valokuvaamista kohtaan yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi.

Toinen päätavoite on esitellä kehittämäni työkalua mahdollisimman neutraalissa valossa. Näin sen takia, että lukijan on itse mahdollista tehdä johtopäätökset sen suhteen, että onko Toiminnallinen kuva todella hyödyllinen työväline sosiaaliohjaajan työn arjessa vai ei. Tavoitteeni ei ole esitellä Toiminnallista kuvaa työvälineenä ainoastaan hyvässä valossa tai tulosta synnyttävänä sosiaaliohjaajan työvälineenä. Tarkoitukseni on esitellä mahdollisimman selkeästi Toiminnallisen kuvan toimivuutta tämän opinnäytetyöprosessin aikana.

Nämä kaksi edellä mainittua päätavoitetta muodostuivat vasta opinnäytetyöni suunnitelmavaiheen jälkeen. Jo suunnitelmavaiheessa minulle oli selvää, että haluan opinnäytetyöni toimintatutkimusvaiheen kautta tarjota siihen osallistuvalla päähenkilölle ikimüstoisen ja voimaannuttavan kokemuksen. Tämä tavoite edellyttää, että hallitsen teoriapohjan, joka antaa puitteet voimaantumisen ymmärtämiselle, asiakkaan hyvälle ja innostavalle kohtaamiselle. Lisäksi minun oli kyettävä olemaan sosiaaliohjaajan roolissa siten, että pystyn todella toimimaan nuoren päähenkilön kanssa yhteisen projektin parissa.

3 Päähenkilönä on huostaanotettu nuori

Tämän tutkielman päähenkilönä on huostaanotettu nuori. Tästä johtuen olen tutkielman eettisestä näkökulmasta katsoen vetänyt tiukat rajat sen suhteen mitä faktoja kerron päähenkilöstä tämän opinnäytetyön yhteydessä. Olen myös pohtinut miten suojelen päähenkilöä tutkimisen kohteena olemiselta. Lähtökohtana tähän on ajatukseni siitä, että jos itse asettuisin nuoren asemaan tutkielman päähenkilöksi, jossa joutuisin tavalla tai toisella tutkittavaksi, olisi oloni enemmän tai vähemmän epämuukava. Empatiasoinnin pohjalta asetin tavoitteeksi luoda tutkielmalle sellaiset puitteet, ettei päähenkilö kokisi, että häntä tutkitaan, vaan kyse olisi enemmän ohjaajan ja lapsen yhteisestä toiminnasta.

Tuomi & Sarajärvi (2012, 133) luettelevat tutkittavan suojaan kuuluvan seuraavat kohdat, joiden pohjalta olen luonut tämän tutkimuksen eettisen perustan. 1) Tutkijan on selvitettävä osallistujalle tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. 2) Tutkittava on osallistunut tutkimukseen vapaaehtoisesti. 3) Päähenkilö tietää, mistä tutkimuksessa on kyse. 4) Osallistujan oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen. 5) Tutkimuksen yhteydessä saatavia luottamuksellisia tietoja ei luovuta ulkopuoliselle. 6) Osallistujan on jäätävä nimettömäksi, ellei hän itse anna lupaa identiteettinsä paljastamiseen. 7) Päähenkilöllä on oikeus odottaa tutkijalta vastuuntuntoa. Nämä seitsemän kohtaa rakentavat perustan tämän tutkielman eettisyydelle, mahdollistaen siinä samalla mukana olevalle päähenkilölle mahdollisuuden voida hyvin tämän tutkielman aikana ja varmistaen, että hänelle ei koidu haittaa tästä työstä.

Nämä ämä seitsemän kohtaa ovat minun ohjenuorani tutkijana, koska tiedän mitä minun tulee tehdä, jotta minun on mahdollista säilyttää tämän opinnäytetyöprosessin aikana hyvä ja terve eettisyys.

Olen tutkijana vastuussa myös päähenkilön nimettömyydestä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012,). Kirjoittaessa tekstiä jossa esiintyy henkilö, haluan pystyä käyttämään henkilöstä nimeä, jottei minun tarvitse läpi tekstin puhua päähenkilöstä tai asiakkaasta. Tästä johtuen olen päättänyt antaa tässä tutkielmassa päähenkilölle nimen Konsta. Päähenkilön nimeäminen tuo mielestäni myös persoonallisuutta tämän tutkielman kirjalliseen raporttiin. Jotta Konstan oikea henkilöllisyys pysyisi varmasti tunnistamattomana tämän opinnäytetyön yhteydessä, en kerro hänen ikäänsä, en mainitse laitoksen enkä osaston nimeä, jossa Konsta on sijoitettuna. En myöskään tuo esille Konstaa hoitavien ohjaajien nimiä tässä työssä. Näillä keinoilla varmistan Konstan oikean henkilöllisyyden pysyvän salassa. Sen verran Konstasta kerron, että hän on varhaisnuoruutta elävä poika.

Tuon jo tässä vaiheessa esille, että valokuvan käyttöön tämän opinnäytetyön yhteydessä sain saattokirjeen kautta luvan niin Konstalta itseltään (ks. liite 5) sekä Konstan äidiltä ja Kostan asioita hoitavalta sosiaalityöntekijältä joille tein yhteisen kirjeen (ks. liite 4) (vrt. Savolainen 2009, 225). Kerron tarkemmin kappaleessa 7 (Toiminnan kuvaus) siitä, mitä puhuimme ja sovimme Konstan kanssa tästä tutkielmasta ennen kuin hän päätti haluavansa olla tutkielmani päähenkilö. Niin Konsta, Konstaa hoitavat työntekijät osastolla, äiti sekä Konstan sosiaalityöntekijä olivat hyvissä ajoin ennen toimintatutkimuksen alkua tietoisia siitä, että Konsta tulee olemaan tutkielmani päähenkilö ja siitä, mitä se käytännössä tarkoittaa (vrt. Nieminen 2010, 37).

4 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys rakentuu käsitteistä sosiokulttuurinen innostaminen, asiakkaan kohtaaminen, voimaantuminen ja Voimauttava kuva. Selvittäessäni tutkielmani teoreettisesta viitekehystä sosiokulttuurisen innostamisen, asiakkaan kohtaamisen sekä voimaantumisen kautta, pyrin samalla yhdistämään ne Toiminnallisen kuvaan ja siihen, miten kukin näistä käsitteissä on nähtävissä kehittämässäni työkalussa.

Miina Savolaisen Voimauttava kuva (ks. Savolainen 2009) on puolestaan se menetelmä, jonka pohjalta olen lähtenyt ylipäänsä suunnittelemaan omaa valokuvan käytölle perustuvaa työkalua. Alaluvussa jossa esittelen Voimauttavaa kuvaa, tuon esille ne Toiminnallisen kuvan ja Voimauttavan kuvan eroavaisuudet sekä perustelut sille, miksi lähdin ylipäänsä kehittämään uutta työkalua Voimauttavan kuvan pohjalta.

Työni ollessa toimintatutkimus, katson myös sen teoriapohjan (jonka esittelen luvussa 5) olevan iso osa opinnäytetyöni teoreettista viitekehystä. Päätin kuitenkin, että esittelen toimintatutkimuksen teoriaa täysin omassa pääluvussaan, koska katsoin sen selkeyttävän työni kirjallista rakennetta sekä tuovan siihen enemmän loogisuutta.

4.1 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurinen innostaminen syntyi sosiaalisen työn menetelmänä ja liikkeenä toisen maailman sodan jälkeen Ranskassa. Sosiaalisesta kasvatuksesta muodostui ammatti vapaaehtoistyön pohjalta 1960- luvulla jolloin myös YK:n kasvatus-, tiede, ja kulttuurijärjestö UNESCO otti käsitteen omakseen. Tämän jälkeen se on levinnyt vahvasti etenkin espanjaa, ranskaa, portugalia ja italiaa puhuvissa maissa niin Euroopassa, Kanadassa, Latinalaisessa Amerikassa kuin Afrikassakin. Sosiokulttuurisen innostamisen on levinnyt myös näiden alueiden ulkopuolelle ja sen peruskirjoja on käännetty saksaksi ja englanniksi löytyy yhä enemmän keskustelua ”*community development*” ja ”*animation*”-otsikoiden alla. (Kurki 2007, 204- 205; Kurki 2000, 11-12.)

Sosiokulttuurinen innostaminen on pedagoginen liike, jonka tavoitteena on saada ihmiset osallistumaan oman ja yhteisön elämän aktiiviseen ja tiedostettavaan rakentamiseen. Se on osallistavaa pedagogiikkaa. Innostamisella ei ole varsinaisia omia menetelmiä, tästä syystä ne haetaan eri tieteiden parista. Menetelmien ja todellisuuden tulee asettua siten, että lähdetään liikkeelle tietoisuuden tasolta jolla nuori on ja pyritään asettumaan sellaiseen dialogiin, jossa on mahdollista kohdata nuori ja hänen tarinansa. (Kurki 2007.) Tähän pyritään Toiminnallisen kuvassa juuri toiminnallisuuden kautta. Päähenkilö tekee Toiminnallisen kuvan kautta toimintaa joka on hänelle mielekästä ja tuttua ja tarina muodostuu kuvien kautta jossa hänen osaamisensa tulee esille. Samalla myös ohjaaja tulee tietoiseksi nuoren kyvyistä ja harrastuksista ja sen pohjalta on mahdollista rakentaa antoisaa ja rikasta dialogiaa.

Leena kurki luettelee artikkelissaan Kansalainen persoonana yhteisössään (2006, 157) kahdeksan elementtiä joista innostaminen rakentuu ja jotka painottuvat eri tavoin erilaisissa innostamisen projekteissa. (1) Innostamisen tarkoituksena on aikaansaada sosiaalisen muutoksen luomista ja vahvistamista. (2) Innostaminen on osa osallistavaa ja aktiivista pedagogiikkaa sekä siitä nousevasta metodologiasta. (3) Innostamisen avulla murretaan elitististä näkemystä siitä, että kulttuuri olisi harvojen etuoikeus. (4) Itsenäisten sosiaalisten ryhmien sekä toimivien ryhmäprosessien luominen ja vahvistaminen on innostamiselle ominaista. (5) Innostaminen koostuu sellaisista sosiaalisista käytännöistä, jota saavat aikaan aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen pohdinnan vuorovaikutusta. (6) Kaikki menetelmät eivät sovi innostamiseen. (7) Innostaminen perustuu aina suunniteltuun ja päämäärä, tietoiseen toimintaan, jossa suunnittelu ja toteutus sekä

arviointi keskittyvät persoonan ja yhteisön käsitteiden ympärille. (8) Innostaminen on yhtä kuin yksilöiden ja ryhmien välisen kommunikaation järjestelmä. (Kurki 2006, 157.)

Nämä innostamisen elementit muodostavat hyvän pohjan rakentaa ja suunnitella innostamiseen pohjautuvia menetelmiä (näin myös Toiminnallisen kuvan kohdalla). Elementit antavat myös jotain mitä tavoitella. Tavoitteellisuus näkyy siinä, että yksi Toiminnallisen kuvan sivutavoitteista on vahvistaa ohjaajan ja päähenkilön suhdetta (vrt. 4 elementti). Ohjaajan päätehtävä on kuitenkin huolehtia sosiaaliohjaajana päähenkilön, eli asiakkaan, mahdollisimman normaalin arjen toteutumisesta. Tämä puolestaan onnistuu, mikäli heidän välisessä suhteessa on mahdollisimman vähän säröjä ja epäluotettavuutta. Toiminnallisen kuvan tavoitteena on myös tuoda kulttuuria marginaali- ryhmien piiriin yhä enemmän (3. elementti).

Toiminnallisen kuvan yksilö dynamiikka korostuu etenkin yksilöiden välisessä kommunikaatiossa (8. elementti). Jos ohjaaja ja päähenkilö eivät kykene kommunikoimaan terveellä tavalla, niin Toiminnallinen kuva ei voi toimia sosiaaliohjaajan työvälineenä. Toiminnallinen kuva ei myöskään voi toimia, mikäli se ei perustu aloitteellisuuteen tai osallistumiseen ja niistä syntyvään vuorovaikutukseen (vrt. 5. elementti). Suunniteltu ja päämääräntietoinen toiminta (7. elementti) ovat Toiminnallisen kuvan pohjalla. Mikäli toiminnallinen kuva toteutettaisiin ilman huolellista suunnittelua tai vailla vahvoja päämääriä, niin todennäköisesti päähenkilön innostuminen Toiminnallista kuvaa kohtaan olisi heikompaa. Pahimmillaan se voisi tarkoittaa sitä, että Toiminnallista kuvaa ei olisi laisinkaan mahdollista käyttää.

Kolme ulottuvuutta, kasvatuksellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen, ovat aina mukana innostamisen rakenteissa. Tämä kolmitahoisuus muodostaa kokonaisuuden, jonka pyrkimyksenä on ihmisten yhteisöllinen sitoutuminen sekä heidän persoonallisten arvojen kehittyminen. Kulttuurisen ulottuvuuden tavoitteena on ihmisen luovuuden ja yleensä monipuolisen ilmaisun kehittäminen. Sosiaalinen ulottuvuus tähtää siihen, että ihmiset itse osallistuisivat yhteisöön ja yhteiskuntaan. Kasvatuksellinen toiminta tavoittelee ihmisen persoonallista kehittymistä, asenteiden muutosta, kriittisen ajattelun kehittymistä. (Kurki 2006, 154.)

Myös Toiminnallisessa kuvassa on löydettävissä näiden kolmen ulottuvuuden aspekteja. Tavoitteena on kuvan kautta kehittää päähenkilön luovuutta ja monipuolisuutta oman toiminnan suhteen. Monipuolisuus ja luovuus tulevat esille siinä vaiheessa kun päähenkilö ymmärtää tehneensä jotain hyvin (mikä tulee esille otetuista kuvista). Kun päähenkilö tiedostaa osaavansa jotain, niin hänen on kokeiltava jotain uutta, jotta toiminnan mielenkiinto säilyisi. Kuka jaksaa tehdä ainoastaan yhtä ja samaa temppua koko ajan?

Sosiaalinen ulottuvuus tulee esille sitä kautta, että Toiminnallisen kuvan päähenkilö haluaa toimia yhteisössä, jotta pääsisi ylipäänsä toimimaan. Toisaalta Konsta huomatessa toiminnan olevan mielekäästä, niin silloin hän jatkaa toimimista yhteisönsä hyväksi, koska ulkopuolisena tai häiritsevänä yhteisön jäsenenä Konstalla on huomattavasti huonommat mahdollisuudet toimia oman ja mieleisensä toiminnan parissa. Toiminnallisen kuvan tarkoituksena on myös vahvistaa päähenkilön asenteita toimintaa kohden, jonka tuntee itselleen mieluisaksi.

Edellä mainitut innostamisen kahdeksan elementtiä ja kolme ulottuvuutta ovat sosiokulttuurista innostamista abstraktilla tasolla. Ne ovat teoriaa käytännön pohjalla, tarjoten näin perusaineet innostamiselle käytännössä. Tätä perusainetta olen myös itse käyttänyt Toiminnallisen kuvan yhteydessä. Konkreettisemmassa muodossa innostaminen voi olla myös sitä, että asiakkaiden kanssa tehdään töitä tai projektia sellaisten asioiden parissa jotka ovat asiakkaille erityisen tärkeitä. Tea Kantosen Lempipaikka- projektin yhteydessä saamelaisnuoret myönteisellä asenteella näyttivät Saamenmaata ja tätä kautta määrittivät omaa identiteettiään suhteessa ulkopuolisiin. Tähän ei olisi päästy, ellei näille saamelaisnuorille olisi ehdotettu, että he ottaisivat valokuvia lempipaikoistaan. (Kantonen 2005, 200- 201.)

Toinen esimerkki käytännön innostamisesta tulee myös Kantosen Lempipaikka- projektin tiimoilta. Vuonna 2002 Kantonen oli ohjaamassa työpajaa Raramurikylän Basihuaren yläasteen oppilaille. Työpajan yhteydessä nuoret saivat mahdollisuuden ottaa kuvia lempipaikoistaan. Oppilaat tuntuivat nauttivan siitä, että he saivat kesken koulupäivän kulkea kylässä ja sitä ympäröivässä luonnossa kavereidensa kanssa, ottaen samalla valokuvia lempipaikoistaan. (Kantonen 2005.) Tässä esimerkissä innostaminen tulee rutiineja rikkomalla. Kantosen työpaja rikkoi selvästi koulun normaalia rytmiä ja rutiinia, mikä vaikutti olevan se tekijä josta nuoret olivat innossaan.

Toiminnallisen kuvan tarkoituksena on myös tehdä jotain arjesta poikkeavaa, tarjoten päähenkilölle mahdollisuuden tehdä asioita toiminnan parissa, joka on hänelle mielekäästä. Se on käytäntöön perustuvaa innostamista. Toiminnallinen kuva ei voi kuitenkaan innostaa, ellei sen pohjalla ole vahvaa teoriaa, kuten käsitystä siitä, että arjesta poikkeavan toiminnan tulee olla suunniteltua ja ohjaajan sekä päähenkilön välisen kommunikaation on toimittava.

4.2 Asiakkaan kohtaaminen

Asiakkaan kohtaamisen teoria perustuu ainoastaan Mattilan teokseen Lapsen vahvistava kohtaaminen (2011). Tämä on perusteltu päätös, sillä edellä mainitun teoksen sisältö luo perusteellista ja selkeää pohjaa juuri lapsen kohtaamiseen asiakastyössä. Tästä syystä koen

sen hyvin soveltun osaksi Toiminnallisen kuvan teoriapohjaa. Tässä asiayhteydesä en näe syytä tukea tai tuoda edellä mainitun teoksen tueksi muita lähteitä.

Hoito- ja kasvatustyössä tärkeintä on kohtaaminen. Ilman todellista kohtaamista kasvu- tai hoitotyö ei kanna hedelmää (Mattila 2011, 8). Tämä pätee myös Toiminnallisen kuvan käyttämiseen, sen avulla ei voida saada tuloksia aikaan jos asiakaan kohtaaminen ei ole oikeanlaista. Tästä johtuen opinnäytetyöni teoriaviitekehys sisältää nimenomaan lapsen tai nuoren kohtaamista asiakastyössä Toiminnallisen kuvan yhteydessä.

Kohtaamista voidaan pitää helppona, sillä se ei edellytä minkäänlaista tekniikkaa. Tämä kuitenkin on myös syy siihen, että se on vaikeaa. Näin sen takia, että kohtaamisen yhteydessä ei voi piiloutua minkäänlaisen suorittamisen taakse. Kohtaaminen edellyttää omaan ihmisyyteen suostumista, koska se mahdollistaa etenkin myötätunnon ja myötäelämisen käyttämisen. Hyvä kohtaaminen ei ole mahdollista ilman nöyryyttä ja rohkeutta. Tietoisuus jokaisen ihmisen ainutkertaisuudesta ja arvokkaasta persoonallisesta elämästä ovat hyvän kohtaamisen perusta. (Mattila 2011, 16- 17.)

Auttamis- ja hoitotyössä aikuinen on lupautunut huolehtimaan lapsen kasvusta ja kehityksestä. Aikuisella on vastuu siitä, että lapsi voi kokea olevansa turvassa eikä tule loukatuksi. Vaikka kohtaamisen lomassa lapsen asenne, käyttäytyminen tai elämän tarina ei miellyttäisi aikuista. On tärkeää tiedostaa, että jokainen kohtaaminen on merkityksellinen, sillä lapsen mieli piirtää kokonaiskäsitystä näistä kohtaamisista. Minkälainen hän on, millaisia muut ihmiset ovat, miten ihmisten kanssa tulisi toimia, onko yhteisö toimiva ja kantaako elämä. (Mattila 2011, 18.) Jokaisen kohtaamisen merkitys on oleellista myös Toiminnallisen kuvan yhteydessä, sillä sekin on hoitotyötä, vaikka sitä tehdään arjesta poikkeavalla tavalla. Toisaalta Toiminnallinen kuva on myös prosessi, jossa ohjaaja ja nuori kohtaavat monta kertaa. Mikäli Kohtaamiset epäonnistuvat alusta alkaen, on prosessia hankala viedä sen jälkeen loppuun asti.

Hyvä kohtaaminen ei edellytä, että lapsi joutuisi suorittamaan. Hänen ei pidä tavoitella mallikelpoisuutta tai herättää ihailua aikuisessa. Lapsen ei tarvitse myöskään viihdyttää aikuista (Mattila 2011, 69). Toiminnallisen kuvan yhteydessä nämä ovat erityisen huomioitavia seikkoja, sillä Toiminnallinen kuva on prosessi, jonka aikana päähenkilö tekee ja toimii niiden asioiden parissa jotka hän kokee itselleen tärkeiksi ja mielekkäiksi. Hänen ei tarvitse ryhtyä sellaiseen, minkä kokee itselleen epämieluisaksi. Toiminnallinen kuva perustuu siihen, että päähenkilö itse haluaa siinä todella olla mukana

Ohjaajan on Toiminnallisen kuvan aikanan aistittava sellaiset asiat joista päähenkilö on valmis puhumaan (vrt. Kantola 2005, 98). Sellaisia asioita ei kannata tuoda esille, joista nuori ei

halua puhua. On hyvä muistaa, että Toiminnallinen kuva ei ole pelkkää toiminnan tekemistä tai kuvaamista taikka näistä asioista puhumista, vaan samalla se on ohjaajan ja päähenkilön mahdollisuus viettää laatu-aikaa joka eroaa selkeästi osaston arjesta. Laatuajan määritelmiin ei lähtökohtaisesti kuulu se, että puhutaan nuorelle epämukavista asioista. Hyvä on kuitenkin muistaa, että mikäli nuori itse ottaa puheeksi hänelle epämiellyttävän aiheen, olisi ohjaajan kyettävä siitä keskustelemaan.

4.3 Voimaantuminen

Käsitteenä voimaantuminen on käänös englanninkielisestä termistä empowerment, jonka juuret ovat kriittisessä pedagogisessa ajattelussa. Britanniassa valokuvaterapeutin työn synty ajoittuu Birminghamin kulttuuritutkimuskeskuksen tutkijoiden esiin nostamaan keskusteluun yksilön identiteetin itsemäärittelyn oikeudesta sekä rodun, sukupuolen ja luokan määrittelyn poliittisuudesta. 90-luvun puolivälissä empowerment-käsite vakiintui laajempaan käyttöön ja erityisesti se sai suosiota kasvatustieteilijöiden piirissä. Suomessa empowerment-käsitteellä ei vielä ole suomennosta joka olisi vakiinnuttanut asemansa. Savolainen on itse kuitenkin päättänyt käyttämään empowerment-käsitteestä suomennosta voimaantuminen, sillä hänen mielestään se kuvaa parhaiten voimaantumisprosessin luonnetta ihmisestä itsestään lähtevänä tapahtumana. (Savolainen 2009, 212.)

Voimaantumista määrittäessä on hyvä ymmärtää, minkälainen on voimaton ihminen. Voimaton ihminen voi olla masentunut, loppuun palanut, vieraantunut, elämänhallintansa menettänyt. Voimaantuneisuus on vastakohta kokoaikaiselle varuillaanololle ja vieraantuneisuuden tunteelle. Voimattomuuden vallitsemassa tilanteessa rikotaan ihmisen tahtoa, toiveita ja itsemääräämisoikeutta. Oireet jotka liittyvät voimattomuuteen ovat pelokkuus ja ahdistuneisuus. (Räsänen 2006, 92- 93.)

Voimaantunut ihminen on puolestaan löytänyt omat voimavaransa. Hän itse määrää itseään ja on vapaa ulkoisesta pakosta. Voimaantumisprosessissa toinen ihminen ei ole mahdollistanut hänen voimaantumistaan. Vaan hän on itse tullut voimaantuneeksi. (Siitonen 1999, 93) Mikäli voimaantuminen nähdään synonyymina sisäiselle voimaantumiselle (vrt. mt., 60), niin siinä tapauksessa voimaantuneesta ihmisestä huokuu myönteisyys ja positiivinen lataus, joka yhteydessä hyväksyvään luottamukselliseen ilmapiiriin ja arvostuksen kokemiseen. Voimaantuneella ihmisellä on halu yrittää parhaansa. (mt., 61.)

Toimintavapauden on koettu olevan yhteydessä avoimeen ilmapiiriin ja hyväksyntään ja näin se tukee sisäisen voimantunteen rakentumista. Vapaus joka on sidoksissa toimintavapauteen, voidaan ilmaista kokeilunhaluna. Kokeilunhalua ruokkii tunne, että päähenkilö on itse vastuussa päätöksistään. Koettu vastuu omien päätösten tekemiseen tukee itseluottamusta

ja vahvistaa näin osaltaan myös voimaantumista. (mt., 1999.) Tämä on todella vahva perustelu sen puolesta, että päähenkilön osallistuminen Toiminnallisen kuvan prosessiin on täysin hänen oman tahtonsa mukaista.

4.4 Voimauttava kuva

Taide- ja sosiaalikasvattaja Miina Savolaisen kehittämä voimauttava valokuva on terapeuttisesti suuntautunut sosiaalipedagoginen menetelmä, jonka kautta valokuvaa voidaan käyttää yksilön ja erilaisten ryhmien (perheet, työyhteisö) voimaantumisprosessin aikaansaamiseksi. Voimauttavaa kuvaa on sovellettu useilla kasvatus-, hoito-, ja terapeuttisen työn aloilla sekä työyhteisön kehittämisessä. (Savolainen 2009, 211.)

Valokuvan voimauttava käyttö rakentuu neljästä keskeisestä osa- alueesta: albumikuvat, valokuvaustilanteen vuorovaikutus, omakuva sekä arjen kuvaaminen. Kuvausprojektien pohjalla on tavoitteellisuus siitä mitä valokuvan käyttämisellä halutaan tehdä näkyväksi ja mitä sillä vahvistetaan. Valokuvaaminen on kuitenkin luovan dynamiikan prosessi ja näin ollen lopputulosta ei voi tietää etukäteen. (Savolainen 2013.) Voimauttavan kuvan yksi kantavista ajatuksista on, että kuvan päähenkilö itse määrittelee itsensä. Näin ollen kuvaajan tehtävänä ei ole nähdä päähenkilöä omien tulkintojensa pohjalta. Voimauttava kuvaustilanne merkitsee sitä, että kokemusta nähdä ja kuulla tulemisesta. Kuvaustilanteen kautta pyritään rakentamaan luottamusta toisiin ihmisiin. (mt.)

Asiat jotka voimaannuttavat päähenkilöä pyritään tekemään valokuvaamalla näkyväksi samalla vahvistaen näitä asioita. Valokuvaamalla pyritään lisäämään päähenkilön tunnetta siitä, että hän on entistä kokonaisempi, moniulotteisempi ihminen sekä samalla lisätä hänen merkityksellisyytensä kokemusta. Voimauttavat valokuvausprojektien aiheet vaihtelevat sen mukaan minkälaisien päähenkilöiden kanssa ollaan tekemisissä. Perheen kanssa työskennellessä valokuvausprojektit liittyvät yleensä perheenjäsenten välisiin suhteisiin. Työyhteisössä taas kuvaprojektien kautta tavoitteena on oman työn ja vuorovaikutustapojen reflektointi tai työilmapiirin parantaminen. (mt.)

Miina Savolainen on näyttänyt, että valokuvaa voi todella käyttää onnistuneesti kasvatus- ja hoitotyössä. Savolaisen teos *Maailman ihanin tyttö* (2008) kuvaa tyttöjä (jotka ovat olleet elämänsä aikana lastensuojelusiakkaita) hienojen taustamaisemien edessä päällään ”prinsessamekot”. Kuvien lisäksi teos kertoo näiden teoksessa mukana olevien tyttöjen mietteitä siitä, miten he ovat kokeneet kuvaprojektissa mukana olemisen.

Edellä mainittu teos on minulle merkittävä kolmesta syystä. Ensimmäinen ja merkittävin syy on se, että se todella vaikuttavasti osoittaa tai näyttää konkreettisesti valokuvan käytön

mahdollisuuden toimivana työkaluna sosiaaliohjaajan työssä. Toiseksi kirja tuo esiin tyttöjen (jotka ovat toimineet päähenkilöinä) äänen ja sen, miten he ovat kokeneet valokuvattavana olemisen (ks. mt). Kolmas asia joka minua etenkin valokuvaajana kirjassa kiehtoo ovat todella inspiroivat ja uskomattoman näyttävät valokuvat (ks. mt). Kuvia leimaa tietynlainen maagisuus.

Voimauttavan kuvan käyttö edellyttää kuitenkin koulutusta joka antaa oikeuden käyttää menetelmää (Savolainen 2013b). Voimauttava valokuva on myös rekisteröity tuotemerkki (Savolainen 2013). Näihin seikkoihin perustuen voi hyvin olettaa Voimauttavan kuvan olevan erityisen kontrolloitu menetelmä, jota ei voi eikä saa käyttää ilman oikeanlaista koulutusta. Tämä on kuitenkin siinä mielessä hullunkurista, koska valokuvan käyttö voi jo itsessään olla voimauttavaa (vrt. alaluku 6.1 Kesäpäivän valokuvaprojekti). Toisin sanoen, voimaantumisen mahdollistamiseen sosiaaliohjaajan ei välttämättä tarvitse käydä Voimauttavan kuvan opintoja. Sen takia olen kehittänyt tätä opinnäytetyötä varten täysin uuden työkalun (Toiminnallinen kuva) joka on tarkoitettu valokuvan käytölle sosiaaliohjaajan työssä. Tarkoituksena olisi, että kaikki valokuvaamisesta innostuneet sosiaaliohjaajat voisivat työssään käyttää Toiminnallista kuvaa, joka tarjoaa mahdollisuuden valokuvan suunnitellulle ja tavoitteelliselle käytölle.

Toiminnallisen kuvan ja Voimauttavan kuvan välillä on kolme selkeää eroa. Ensimmäinen eroavaisuus on se, että Toiminnallisessa kuvassa on yhdeksän selkeää vaihetta joiden mukaan sitä käytetään eikä siinä ei ole erikseen muita osa- alueita. Se on enemmänkin työkalu joka on selkeästi ja yksinkertaisesti hallittavissa ja toteutettavissa. Savolaisen Voimauttava kuva joka menetelmä, jonka sisältö on huomattavasti laaja- alaisempi, kohderyhmineen, osa- alueineen ja kuvausprojekteineen (Savolainen 2009). Toiseksi Toiminnallisen kuvan päähenkilönä on lapsi tai nuori. Toisin kuin Voimauttavassa kuvassa jossa kuvan kohteena voi olla lapsen tai nuoren lisäksi myös työyhteisö, sen jäsen tai perhe.

Kolmanneksi Toiminnallisen kuvan kautta kuvataan päähenkilön toimintaa, joka on päähenkilölle mielekästä ja tuttua. Toiminnallinen kuva fokuoittaa aina siis toimintaan, jonka kautta päähenkilö pystyy näkemään itsensä erityisenä. Työkokemukseni perusteella toiminnallisuus voi lasten tai nuorten kohdalla olla esimerkiksi scoottausta, skeittausta, kiipeilyä, keilausta, piirtämistä, maalaamista, jalkapalloa, salibandya, uintia, parkouria yms. Näiden kaikkien toimintojen kautta Toiminnallista kuvaa on mahdollista käyttää. Voimauttavassa kuvassa asiakkaan kanssa tehtävät voimauttavat projektit ovat paljon rajattomampia, kuten hoitosuhteen vaiheen tukeminen tai minäkuvasta lähtevien tarpeiden tukeminen (mt., 222).

5 Toimintatutkimus

Opinnäytetyössäni tutkin Toiminnallista kuvaa toimintatutkimuksen kautta. Siihen on olemassa monta erillistä perustetta. Ensinnäkin toimintatutkimuksessa pyritään ottamaan ihmiset aktiiviseksi osaksi tutkimusta (Kuula 1999, 9). Työni toteutuminen ei olisi mitenkään mahdollista ilman Konstaa. Opinnäytetyöni tulokset ovat kaiken velkaa Konstalle. Ilman häntä tutkielmani toimintatutkimus vaiheessa ei olisi päähenkilöä, jonka kautta tutkisin Toiminnallisen kuvan käyttöä ja sen mahdollisuuksia sosiaaliohjaajan työkaluna.

Lisäksi toimintatutkimuksella pyritään saamaan käytännön hyötyä, tietoa joka on käyttökelpoista (Heikkinen 2007, 19). Toimintatutkimuksen luontaisiin vahvuuksiin kuuluvat myös sen pyrkimys voimaannuttamaan ja valtauttamaan ihmisiä. Varsinkin voimaannuttaminen toimii tutkimuksen kautta siten, että tutkija pyrkii aloittamaan muutoksen tai rohkaisemaan ihmistä paneutumaan asioihin, jotta näitä asioita voidaan ihmisen kannalta kehittää itselleen paremmiksi. (mt. 2007, 19- 20.) Haluan kuitenkin korostaa sitä seikkaa, että työssäni voimaantuminen tulee olemaan huomattavasti suuremmissa roolissa kuin valtauttaminen, jolla on lähes mitätön rooli tässä tutkielmassa, itse asiassa sana ”valtauttaminen” mainitaan viimeisen kerran tämän luvun yhteydessä. Tämän takia, en lähde määrittelemään kyseistä käsitettä.

Toimintatutkimuksen valintaa työni tutkimusmuodoksi edellyttää myös se oleellinen seikka, että kenttätutkimuksen kautta tarkoitukseni on suunnitella ja kokeilla uutta toimintatapaa. Lisäksi toimintatutkimus on yleensä ajallisesti rajattu tutkimus. (mt. 2007, 17.) Opinnäytetyön yksi tärkeimmistä tavoitteista on tutkia Toiminnallisen kuvan toimivuutta sosiaaliohjaajan kenttätutkimuksessa. Kyseessä on täysin uusi toimintatapa, joka on kehitetty tätä tutkielmaa varten. Toiminnallisen kuvan tutkimiseen on varattu rajallinen aika. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opinnäytetyöni toimintatutkimus vaihe alkoi alkutalvesta 2013 ja sen on oltava valmis keväällä 2013.

Oleennaista toimintatutkimukselle on se, että toiminnan ja reflektion jatkuvassa vuorovaikutuksessa syntyy uusia ongelmia, joihin on vastattava uudella tavalla. Oleellista toimintatutkimuksessa on myös se, että tutkija oppii koko ajan tutkimuskohteestaan ja menetelmistään. (Heikkinen, Rovio & Kiilakoski 2007, 86.) Etenkin tämän työn loppuvaiheessa tuon esille miten toimintatutkimuksen kenttävaiheen reflektoinnin tuloksena on syntynyt uusia ongelmia, joita tulisi tutkia, jotta Toiminnallisen kuvan kehittyminen mahdollistuisi. Koen, että uusien ongelmien esille nouseminen on eräänlaista oppimista Toiminnallisesta kuvasta, koska tiedän mitä minun tulee tehdä, jotta voin työkaluani kehittää.

5.1 Toimintatutkimuksen mukainen suunnitelma

Toimintatutkimuksen ollessa tutkimuksen muotona, asettaa se tietynlaiset raamit tutkimukseni suunnitelmalle sekä tutkimuksen motiiville. Yleistäen sanottuna toimintatutkimus on mahdollista suorittaa kahdella eri tavalla. Joko tutkija pyrkii kehittämään omaa työtään tutkivalla otteella tai hän etsii tutkimukselleen kohteen, jota kehittää ja tutkia. Mikäli tutkija valitsee, että hän tutkimuksessaan pyrkii kehittämään omaa työtään, häntä voidaan nimittää toimija- tutkijaksi. Jos tutkija puolestaan tekee työtään kentällä, niin häntä voidaan nimittää tutkija- toimijaksi. (Huovinen & Rovio 2007, 94).

Ei ole väliä kutsunko itseäni toimija- tutkijaksi vai tutkija- toimijaksi tämän opinnäyteprosessin ja sen tutkimustyön aikana. Tämä sen vuoksi, että tminun tulee vastata toimija- tutkijan kysymykseen siitä, mistä olen saanut kokemusta tutkimusaiheesta? Toisaalta joudun myös selvittämään, mistä saan työlleni teoriapohjaa, sillä tutkija- toimija tulisi tuntea tutkimusaiheensa aiemman tutkimuksen ja kirjallisuuden pohjalta. (Huovinen & Rovio 94.) Käytännössä harva toimintatutkija lähtee liikkeelle ainoastaan teorian tai käytännön pohjalta. Näin voidaan sanoa, että toimintatutkija sijoittuu tutkijan ja toimijan välimaastoon (mts.). Opinnäytetyöni tutkimustyön aikana voisin luonnehtia roolini kuuluvan juuri tähän tutkijan ja toimijan välimaastoon.

Tutkimusaiheesta minulla on käytännön kokemusta valokuvauksen kautta. Sen lisäksi työ tehdään huostaanotetun nuorukaisen kanssa ja minulle on kertynyt opiskeluiden ohessa työkokemusta myös sosiaaliohjaajan roolista työskentelyssä lastensuojelulaitoksissa. Kiinnostus opinnäytetyöni aihetta kohtaan on lähtenyt juuri käytännön ongelmasta. Miten käyttää valokuvausta toimivasti ja hyviä tuloksia tuottaen sosiaaliohjaajan työvälineenä? Miten minä voin kehittää valokuvausta työvälineenä? Näiden kysymysten pohjalta olen rakentanut ongelman, jolle haluan saada vastauksen tällä työlläni.

5.2 Toimintatutkimuksen kenttätöön kulmakiviä

Toimintatutkimuksen suunnitelman mukaisesti tutkija hahmottelee tutkimusasetelmaa ja siihen liittyvien tehtävien asettamia kysymyksiä sekä miettii kenttätöitä etukäteen. Tämän lisäksi tutkijan on perehdyttävä kirjallisuuteen, käsitteisiin sekä teoriapohjaan, jotka liittyvät työn aiheeseen. (Huovinen & Rovio 2007, 96.) Opinnäytetyöprosessini ollessa suunnitelmavaiheessa, perehdyin teorian tutkimukselle, sillä vaikka minulla oli kokemusta kuvan käytöstä ohjaajan työssä, ei minulla ollut juurikaan teoriapohjaa sen tueksi. Teoriaan perehtymällä loin tämä tutkieman toimintatutkimuksen kulmatkivat. Näiden kulmakuvien pohjalta pystyin luottavaisin mielin ponnistamaan kenttätöön pariin.

Kenttätö pohjautuu ennen kaikkea tutkijan luottamukselle ja empatialle, jotka ovat ikään kuin hänen työvälineitensä saavuttaa kosketus ihmisten kanssa toimimiseen sekä heidän ajatuksiin jonka pohjalta tutkijan on mahdollista kerätä mahdollisimman aitoa tutkimusaineistoa (Kuula 1999, 144). Mikäli tutkija ei kykene saavuttamaan luottamusta tutkimuksessa mukana oleviin ihmisiin tai kykene yllä pitämään luottamusta heihin, kenttätö ja aineiston kerääminen vaikeutuu tai käy jopa mahdottomiksi (Huovinen & Rovio 2007, 102).

Luottamusta tutkijan ja opinnäytetyöni toimintatutkimukseen osallistuvien välillä ylläpitää yhteistyö, selkeä käsitys yhteisesti sovitusta säännöistä sekä keskustelut tutkimusten molempien osapuolten odotuksista (Huovinen & Rovio 2007, 102). Tutkijan on pyrittävä säilyttämään myös vastavuoroisuus kenttätöissä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkijan on panostettava tutkimukseen yhtä paljon kuin hän vaatii osallistujilta (mt., 103). Kenttätövaiheessa oppiminen on parhaimmillaan dialogista. Dialogisuus esittäytyy osallistujien tasavertaisena keskusteluna, ongelmanratkaisuna ja tiedonmuodostamisena (mt., 102).

5.3 Toimintatutkimuksen raportointi

Toimintatutkimuksella ja narratiivisella (kerronnallisella) tutkimuksella on yhteneviä tunnusmerkkejä. Toimintatutkimus etenee ajassa, joten sen raportointia tukee juonellinen kertomus, jossa tapahtumat selostetaan vaihe vaiheelta. Kuvauksessa olisi siis alku, keskikohta ja loppu. Toimintatutkimuksessa esiintyy henkilöhahmo ja hän sijoittuu jollekin tapahtumapaikalle. Kaikki nämä piirteet näyttäytyvät tyypillisesti myös narratiivisessa tutkimuksessa. (Heikkinen & Rovio 2007, 117.)

Niin narratiivisessa tutkimuksessa kuin myös toimintatutkimuksessa tavoitellaan pitämään tiivistä yhteyttä tutkijoiden ja tutkimukseen osallistuvien välillä, mikä edellyttää luopumista objektiivisuuden ihanteesta. Tutkijan tehtävänä on kertoa tutkimuksen tapahtumista rehellisesti, siten kuin hän on ne itse kokenut. Hän ei pidä kertomustaan totuutena, johon ei ole mahdollista mitään lisätä ja josta ei myöskään ole mahdollista mitään jättää pois. (mt., 117-119.)

Luvussa 7 (Toiminnan kuvaus) kerron tarinan muodossa opinnäytetyöni toimintatutkimuksen kulun. Tarinan alkaa siitä kun esittelen alustavan idean osaston (jossa Konsta on sijoitettuna) esimiehelle. Seuraava vaihe tarinassa työni idean esittäminen Konstalle, tulevalle päähenkilölle. Tämän jälkeen kertomus tuo esille, miten minun, osaston (johon lukeutuu esimies ja ohjaajat) ja Konstan välinen yhteistyö saa viimeisen, virallistavan sinetin. Yhteistyön ollessa virallista alkaa tulevien toimintakertojen suunnittelu, josta seuraa itse

toimintakerrat. Toimintakerroilla kuvaan tarkemmin, että mitä teimme ja missä kävimme Konstan kanssa.

6 Toiminnallisen kuvan esittely ja perustelut sen kehittämiseksi

Toiminnallisen kuvan kehittämiseksi on olemassa kaksi perusteltua syytä. Ensimmäinen on se, että en löytänyt sopivaa (valokuvaukseen) perustuvaa työkalua, joka olisi toiminut yhdessä toiminnallisuuden tai toiminnan kanssa. Tämä voi johtua siitä, että valokuvan käyttö on kuitenkin suhteellisen tuore ilmiö Suomessa. Ensimmäinen suomenkielinen valokuvaterapian käsikirja, *Valokuvan terapeuttinen voima* julkaistiin vasta vuonna 2009. Tämän lisäksi Valokuvaterapiayhdistys on perustettu Suomessa vasta vuonna 2004 (Halkola, Mannermaa, Koffert, Koulu 2009, 9).

Miina Savaloisen Voimauttavaa kuva (Savolainen 2009) on hyvin monelle sosionomi-opiskelijalle tuttu menetelmä, mutta se on ainoa valokuvan käyttöön perustuva menetelmä josta olen kuullut puhuttavan opiskeluideni aikana. Ennen kuin aloitin varsinaisen opinnäytetyösuunnitelman työstämisen, pohdin miten olisin voinut tutkia juuri Voimauttavaa kuvaa sosiaaliohjaajan työvälineenä, mutta koin, ettei tämä ole mahdollista minulla ei ole käytännön kokemusta Voimauttavasta kuvasta.

Toinen merkittävä syy Toiminnallisen kuvan kehittämiseksi on se, että minulle on ehtinyt kertyä kokemusta valokuvaamisesta sosiaaliohjaajan roolissa ennen kuin ryhdyin työstämään tätä työtä. Työkokemuksen kautta minulle on muodostunut selkeä käsitys siitä, miten ja miksi kuvaa tulisi käyttää sosiaaliohjaajan työvälineenä lastenkodin arjessa. Katsoin opinnäytetyöprosessin olevan sopiva mahdollisuus kehittää jotain omaa, jonka parissa olisin täysin omimillani.

6.1 Kesäpäivän valokuvaprojekti

Kuten edellä toin esille, niin toinen merkittävä syy työvälineen kehittämiseen löytyy siis siitä, että olen pystynyt jo aikaisemmin käyttämään valokuvausta sosiaaliohjaajan roolissa. Tästä väkevin kokemus on kesältä 2011. Tuolloin olin osastolla kesäsijaisena sosiaaliohjaajan roolissa. Olin tuonut kyseisessä paikassa avoimesti esille sen, että harrastan valokuvaamista ja, että sitä voisi hyödyntää työn ohessa. Puhuin asiasta yhtä lailla avoimesti myös laitoksessa olevien lasten ja nuorten kanssa. Ennen kesän 2011 sijaisuutta, olin tehnyt osastolla keikkaa alkukevästä 2011 asti ja ennen keikkailuja tein sinne ensimmäisen opintoihini kuuluvan asiakasharjoittelun. Saamani kokemuksen myötä olin oppinut tuntemaan niin paikan lapset ja nuoret kuin sekä henkilökunnan kuin myös osaston tavatkin.

Tutustuessani yhä paremmin osaston nuoriin, opin tietämään mitä kukin lapsi tai nuori omalla ajallaan kokee mielekkääksi tehdä. Konstan kohdalla opin muun muass tietämään, että poika on innokas liikkumaan, hän tykkää (maasto)pyöräillä, skeitata, scootata, lumilautailla, parkouraata tai leikkiä sotaa. Lyhyesti sanottuna Konsta pitää toiminnasta monenlaisesta liikunnasta. Merkittävää Konstan toiminnassa on myös se, että hän innoissaan kokeilee uusia juttuja liittyen harrastuksiinsa.

Koska tiesin Konstan olevan innokas liikkuja, päätin ottaa puheeksi yhteisen valokuvausprojektin jossa yhdessä tekisimme näkyväksi hänen innokkuuden liikkumista ja toiminnallisuutta kohtaan. Tässä vaiheessa on hyvä muistuttaa, että kirjoitan kyseisestä valokuvausprojektista ulkomuistista, joten kuvaus on suurpiirteinen, lisäksi tätä tutkielmaa varten olen nimennyt kyseisen päivän Kesäpäivän valokuvaprojekti 2011, ennen tätä tutkielmaa koin kesällä 2011 tapahtuneen kuvapäivän normaaliksi työpäiväksi, jossa Konsta teki itselleen mielekäästä toimintaa ja minä kuvasin tätä toimintaa.

Konsta otti ehdotukseni positiivisella ja myönteisellä asenteella vastaan ja ehdotti, että minä voisin ottaa kuvia kun hän maastopyöräilee. Tämän ehdotuksen pohjalta lähdimme eräänä kesäpäivänä pyöräilemään maaston. Konsta näytti paikat joissa käy yleensä tekemässä hyppyjä kavereidensa kanssa. Yhdessä pohdimme miten saisimme kuvia joista tulee esille hyppyjen ilmavuus ja tietynlainen hurjuus. Tämän jälkeen Konsta hyppi pyörällä ja minä kuvasin. Lopputuloksena saimme onnistuneita kuvia joista osa on liitetty tähän työhön (ks. liite2).

Saadessaan printatut kuvat (A4- koko) itselleen, oli Konsta reaktio huomioitavaa. Hän vaikutti olevan myös hyvin innoissaan kuvista ja esitteli niitä muille laitoksen ohjaajille ja nuorille. Lisäksi hän halusi kuvat laminoitavan osaston olaminointikoneella ja viedä näytettäväksi sukulaisille seuraavan vierailun yhteydessä. Konstan reaktiosta päättelin, että poika koki voimaantumisen yhteisen valokuvausprojektimme kautta (vrt. alaluku 4.3 Voimaantuminen). Uskomukseni perustelen sillä, että kuvien kautta tulee todelliseksi se, että Konsta todella osaa käsitellä pyörää maastossa. Lisäksi poika valitsi kuvauspaikat ja vaikutti mielipiteillään myös kuvakulmien valintaan.

Kyseisen projektin ansiosta sain kokemuksen onnistuneesta valokuvankäytöstä toimiessani sosiaaliohjaajan roolissa lastenkodissa. Näin ollen tätä kokemusta voidaan luonnehtia käytännön kokemukseksi jota toimija- tutkijalla on tutkimuskohteestaan (Huovinen & Rovio 94). Olen käyttänyt kuvausta myös ennen tätä kesäpäivä 2011- projektia sekä sen jälkeen. Kuitenkin juuri tämä projekti avasi silmäni sen suhteen, että valokuvaa voi käyttää ja sitä tulisi tutkia sosiaaliohjaajan työkaluna lastensuojelulaitoksen arjessa.

6.2 Toiminnallinen kuva

Opinnäytetyöni suunnitelmavaiheessa Toiminnallinen kuva ei ollut vielä käytössä, koska en sitä ollut vielä siinä vaiheessa kehittänyt. Suunnitelmavaiheessa Toiminnallisen kuvalla ei ollut erikseen nimeä. Niinpä käytin siitä ilmaisua valokuvaukseen perustuva työkalu. Tämä työkalu sai nimen toimintatutkimuksen aikana, koska koin työkalun tarvitsevan nimen, joka selkeämmin ilmaisee mistä on kyse. Valokuvaukseen perustua työkalu on mielestäni aivan liian epätarkka nimi työkalulle. Sen sijaan työkaluna Toiminnallinen kuvaa kertoo, että kyse on toimintaan ja kuvaan liittyvästä työkalusta.

Kehitin Toiminnallisen kuvan ja sen yhdeksän vaihetta täysin oman näkemyksen ja työkokemuksen pohjalta. Tunsin, että Toiminnallisen kuvan kehittäminen on tarpeellista, koska työelämän kokemusten perusteella valokuvan käyttämisestä lastensuojelun arjessa puuttuu systemaattisuus, pitkäjänteisyys sekä selkeä tarkoitus. Yhdeksän vaihetta sisältävä Toiminnallinen kuva antaa puitteet juuri systemaattiseen, pitkäjänteiseen sekä tarkoituksenmukaiseen kuvan käyttöön lastensuojelutyössä.

Tämä työkalu on tarkoitettu sosiaaliohjaajalle, joka työskentelee lastensuojelulaitoksessa. On hyvä vielä selventää, että lastensuojelulaitoksella tarkoitan esimerkiksi lastenkotia tai nuorisokotia (Sosiaaliportti 2012). Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, ettei koulutukseltaan esimerkiksi lähihoitaja voisi käyttää Toiminnallista kuvaa työssään lastensuojelulaitoksessa. Puhun sosiaaliohjaajasta, koska olen itse tuleva sosiaaliohjaaja. Toiminnallista kuvaa käyttäessään lastensuojelulaitoksen työntekijä on ohjaajan roolissa. Asiakas puolestaan on päähenkilö Toiminnallista kuvan prosessin yhteydessä, koska hän on toiminnan keskiössä, ikään kuin päähenkilö elokuvassa.

Opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa olen myös ymmärtänyt, että Toiminnallista kuvaa on mahdollista käyttää myös lasten, eikä pelkästään nuorten lastensuojeluasiakkaiden kanssa. Kuitenkin tässä opinnäytetyössä päähenkilö on varhaisnuoruutta elävä poika. Tämän takia työn otsikossa puhutaan työkalusta nimenomaan nuoren innostavaan ja voimauttavaan kohtaamiseen lastensuojelutyössä. Työni otsikon mukaisesti tutkin työkalua juuri lastensuojelutyön perspektiivistä, koska päähenkilö on huostaanotettu nuori ja itse toimin sekä haluan myös tulevaisuudessa toimia juuri lastensuojelun parissa. Myöhemmin tässä luvussa (alaluvun alaluku 6.2.2 Toiminnallisen kuvan tarkoitus) perustelen miksi Toiminnallinen kuva on sopiva ja tarkoituksenmukainen työkalu juuri lastensuojelulaitoksen arkeen.

Vaikka Toiminnallinen kuva on tarkoitettu lastensuojelutyöhön, se ei kuitenkaan ole rajoite tai este sille, ettei Toiminnallista kuvaa voisi käyttää muilla sosiaalialan kentillä. Katson, että

Toiminnallinen kuva sopii myös työskentelyyn esimerkiksi. päiväkodeissa, vanhusten kanssa, kehitysvammaisten parissa tai perhetyössä. Näin on perusteltua olettaa, koska Toiminnallinen kuva tarvitsee toimiakseen kolme tekijää toimiakseen. (1) Vahvan luottamuksen työntekijän ja hänen asiakkaan välille. (2) Asiakkaan on koettava jokin toiminta itselleen mieluisaksi, jonka parissa hän toimii, hänen olessa kuvaamisen kohteena. (3) Voimaantuminen ei voi tapahtua ilman toimintavapautta (vrt. alaluku 4.3 Voimaantuminen). Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan on itse haluttava olla mukana Toiminnallisen kuvan prosessissa. Näiden kolmen tekijän myötä uskon, että Toiminnallinen kuva soveltuu muillekin sosiaalialan työntekijöille. Tästä olisi äärimmäisen tärkeää ja mielenkiintoista saada tutkimustietoa tulevaisuudessa.

Toiminnallinen kuva toteutetaan yhdessä asiakkaan kanssa. Työntekijä ja asiakas käyttävät yhdessä Toiminnallista kuvaa. Näin ollen tässä opinnäytetyössä sitä tutkitaan siitä näkökulmasta, miten Toiminnallinen kuva ja sen prosessi vaikuttavat päähenkilöön, Konstaan. Tämän perusteella on siis mahdoton sanoa, toimiiko Toiminnallinen kuva työskentelyssä ryhmien kanssa. Kokemukseni perusteella, joka on peräisin tästä opinnäytetyöstä ja sen kenttätutkimusvaiheesta sekä muusta työkokemuksestani, on todettava, että parhaiten kuvan käyttö sosiaaliohjaajan työvälinauna on toiminut yhdessä asiakkaan kanssa kahden kesken. Näkemykseni mukaan tämä johtuu siitä, että kaksin on huomattavasti helpompaa syventyä tekemiseen ja molempien osapuolien huomioimiseen, kun ympärillä ei ole muita keiden kanssa olla tekemisissä.

Toiminnallisen kuvan perimmäisenä tarkoituksena on tehdä näkyväksi jo olemassa olevaa hyvää ja tervettä suhdetta. Terveellä ja hyvällä suhteella tarkoitetaan kahta erillistä suhdetta, joissa molemmissa asiakas on kuitenkin se toinen osapuoli. Ensinnäkin tarkoitan suhdetta asiakkaan ja hänen mielekkääksi kokemansa toiminnan välillä, tästä esimerkkinä on Konstan suhde parkouriin. Tämä käsittääkseni vahvistuu Toiminnallista kuvaa käyttäessä kun Konsta toimii parkourin parissa ja saa siitä hyviä kokemuksia. Toinen hyvä ja terveellinen suhde joka vahvistuu Toiminnallisen kuvan käytön myötä, on asiakkaan ja työntekijän välinen suhde. Hyvä suhde täytyy olla pohjalla, jotta kuvaa voi ylipäänsä käyttää lastensuojelutyössä. Lisäksi se syvenee Toiminnallista kuvaa käyttämällä, koska se antaa yhteistä aikaa työntekijälle ja asiakkaalle sekä hyvän lopputuloksen saamiseksi myös vaatii asiakkaan ja työntekijän yhteistyötä.

6.2.1 Toiminnallisen kuvan yhdeksän vaihetta

Toiminnallinen kuva muodostuu yhdeksästä eri vaiheesta. Halusin työkalulle selkeät vaiheet, koska näin sitä on mahdollista selkeämmin toteuttaa työelämässä. Samalla nämä yhdeksän vaihetta takasivat minulle selkeän toimintakaavan toimintakerroille (ks. luku 7 Toiminnan kuvaus). Työkalun selkeys on hyvä myös päähenkilölle, sillä vaiheiden kautta myös hän tietää

miten prosessi etenee. Toiminnallinen kuva sisältää yhdeksän eri vaihetta ja sitä voidaan luonnehtia prosessiksi tai projektiksi jossa jokainen vaihe on yhtä tärkeä hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi. Seuraavaksi esittelen jokaisen vaiheen erikseen.

Ensimmäinen (1) vaihe on valokuvausprojektin aloitus ja hahmottelu. Tämän vaiheen tarkoitus on, että kuvaaja (sosiaaliohjaaja) ja päähenkilö ideoivat yhdessä tulevaa (yhteistä) valokuvaprojektia. Mitä kuvataan, missä kuvataan, miten kuvataan, miksi kuvataan, mikä on yhteisen projektin tarkoitus? Päähenkilön mielipiteillä on oltava suuri merkitys toiminnan hahmottelussa, koska hän on toimija. Päähenkilön on myös tiedettävä mihin on ryhtymässä ja miksi. Hänelle on selvitettävä mihin Toiminnallisella kuvalla pyritään.

Toisessa (2) vaiheessa sovitaan yhteisistä pelisäännöistä. Ohjaaja ja lapsi/ nuori sopivat kuinka yhteisen projektin aikana tulee käyttäytyä ja mitä kummaltakin osapuolelta käytöksen puolesta voidaan odottaa. Yhteisten pelisääntöjen perimmäisenä tarkoituksena on luoda turvallisuutta projektin aikana. Tämä sen vuoksi, että ohjaaja on projektin aikana ennen kaikkea hoitaja, jonka tehtävänä on huolehtia lapsen/ nuoren turvallisuudesta (vrt. Mattila 2009, 62).

Kolmas (3) vaihe on toimintasuunnitelman tekoa. Sen tarkoituksena on suunnitella tarkemmin, että missä kuvaukset tapahtuvat, kuinka monta kuvauskertaa on luvassa ja mitkä ovat kuvausten aikataulut? Tärkeää on kysyä nimenomaan päähenkilöltä näitä kysymyksiä. Ohjaajan tulee siis antaa tilaa päähenkilön ideoille ja ajatuksille. Tämä edellyttää ohjaajalta avarakatseisuutta ja kuuntelemisen taitoa.

Neljäs (4) vaihe sisältää varsinaisen toiminnan, eli toimintakerrat. Vaiheen aikana ohjaaja ja päähenkilö käyvät yhdessä toimimassa. Ohjaaja kuvaa ja päähenkilö toimii. Tässä vaiheessa erityisen tärkeää on, että päähenkilö pystyisi vaikuttamaan otettuihin kuviin esimerkiksi vaikuttamalla kuvakulmien valintaan. Tällä tavoin kuvaustilanteessa kuvaaja antaa päähenkilölle vallan määrittellä itseään (Savolainen 2009, 218).

Salamakuvat tai studiokuvat ovat synonyymi viidennelle (5) vaiheelle. Salamakuvausvaiheen ideana on kuvata kameralla jossa on kiinnitettynä radiolähetin, jonka kautta ohjataan salamoita joissa on lähettimeen sopivat vastaanottimet (Niemelä 2010). Tavoitteena saada on saada päähenkilön parhaat puolet puoli esille salamoiden välähdellessä, antaen samalla päähenkilölle todellista huomiota hänen ollessa huomion keskipisteenä.

Kuudes (6) vaihe on hyvien kuvien valinta. Päähenkilö käy yhdessä ohjaajan kanssa läpi projektin aikana otettuja kuvia joista päähenkilö valitsee parhaat. Alkuperäisenä tarkoituksena oli, että päähenkilö käy kaikkien toimintakertojen kuvat läpi sen jälkeen kun

viimeinen toimintakerta on ohitse. Kaikkien kuvien kerralla läpi käyminen osoittautui kuitenkin toimimattomaksi, koska jo kahden ensimmäisen toimintakerran jälkeen otettuja kuvia oli kertynyt yli 300. Näin ollen paras tapa on valita parhaat kuvat kunkin toimintakerran jälkeen, ettei yhdelle kerralle jää liian suuri määrä kuvia selailtavaksi. Kuvien valinnassa oleellista on, että Konsta itse määrittää hyvät kuvat, sillä ohjaajana mitä tai kukaan toinen ei voi määrittellä mikä kuva on merkityksellinen toiselle (Harju 2009, 237).

Haastattelu hyvien kuvien pohjalta on seitsemäs (7) vaihe. Haastatteluvaiheeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska tarkoituksena on saada päähenkilö itse sanoittamaan mikä hänen valitsemissaan kuvissaan on erityistä. Oleellista on, että päähenkilö itse kertoo, mitä hyvää hän näkee itsessään kun katsoo ja tutkii kuvia joissa hän on toiminnan parissa. Haastattelun tarkoituksena on saada Konstan ääni kuuluviin tähän tutkielmaan ja arvio yhdessä tehdystä projektista (haastatteluvaiheesta enemmän luvussa 8 Toiminnan arviointi). Haastatteluvaihe on erityisen tärkeä tämän tutkielman takia myös siitä syystä, että sitä kautta saan ohjaajana ja tutkijana suoraa palautetta toimintatutkimuksen päähenkilöltä. Tämän palautteen pohjalta ohjaaja pystyy toimimaan seuraavassa projektissa paremmin. Haastattelu takaa siis kehittymisen mahdollisuuden.

Albumin teko, vaihe (8) kahdeksan on ennen kaikkea kuvien koontia yksien kansien sisään. Kuvien koonnista ja kansion valmistuksesta vastaa ohjaaja. Albumin tarkoitus on antaa päähenkilölle mahdollisuus muistella toimintakertoja vuosienkin päästä (vrt. Savolainen 2009, 216). Päähenkilöstä otetut kuvat mahdollistavat korjaavan liikkeen ihmisen mielikuvasta omasta itsestä, johon on vaikeaa yltää verbaalisilla perusteilla (mts.). Toisin sanoen, valmis albumi tulee olemaan konkreettinen todiste siitä, että päähenkilö osaa ja pystyy tekemään näyttäviä asioita hänelle mieleisten toimintojen parissa. Tässä projektissa valmis valokuva-albumi tulee sisältämään A4- kokoisia kuvia. Koen, että ison valokuvan etu on se, että siihen joutuu paneutumaan. Kooltaan pienemmässä kuvassa, sen sisältämät yksityiskohdat tai/ja erikoisuudet jäävät pieneksi, kun taas isossa kuvassa nämä näkyvät isommin ja sitä kautta selkeämmin.

Vaihe (9) yhdeksän on lopetuksen antaminen yhteiselle prosessille. Prosessi saa lopetuksen kun päähenkilö saa valmiin kuva- albumin itselleen ja samalla kuvat myös digitaalisessa muodossa joka toimii samalla varmuuskopiona valituista kuvista. Tässä vaiheessa tärkeää on myös saada päähenkilöltä palaute valmiista albumista, jotta ohjaaja tietää mitä hän pystyisi tekemään seuraavan projektin albumin teossa paremmin.

6.2.2 Toiminnallisen kuvan tarkoitus

Toiminnallisen kuvan tarkoituksella tarkoitan sitä, miksi Toiminnallista kuvaa olisi ylipäänsä syytä käyttää. Tässä luvussa esitän perusteluita Toiminnallisen kuvan käyttöön sosiaaliohjaajan työkaluna. Perustelen Toiminnallisen kuvan käyttöä nuoriso- ja lastensuojelulain tiimoilta, nuoren psyyken tukemisella (päähenkilö, Konsta elää varhaisnuoruuden vaihetta). Lisäksi esittelen perusteen Toiminnallisen kuvan käytölle huostaanotetun lapsen huomion tarpeella aikuiselta. Työkalun käyttö tukee myös toimintaa, jonka päähenkilö kokee mieleisikseen. Henkilökohtaisesta näkökulmasta Toiminnallinen kuva käyttö keventää lastenkodin sosiaaliohjaajana työn raskautta.

Tavoitteeksi nuorisolaissa on asetettu nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukeminen, nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja sosiaalinen vahvistaminen sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja (Suomen nuorisolaki 72/2006 § 1). Nuorisolaki määrittelee nuoren alle 29-vuotiaaksi. Aktiivisella kansalaisuudella nuorisolaissa tarkoitetaan tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Sosiaalisella vahvistamalla nuorisolaki tarkoittaa nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Suomen nuorisolaki 72/2006 § 2.)

Jos otetaan tarkasteluun etenkin nuorisolain määritelmä nuoren sosiaalisesta määritelmästä, jolla tarkoitetaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, niin Toiminnallinen kuva on tässä tarkastelussa toimiva työkalu. Tämä sen takia, että Toiminnallisen kuvan yksi tarkoitus on tukea päähenkilön toimintaa, jonka hän kokee itselleen mieluisaksi. Toiminnallisen kuvan aikana otettujen kuvien kautta, päähenkilö ymmärtää paremmin, että hän todella on hyvä toiminnassaan, esimerkiksi jalkapallossa. Päähenkilön ymmärtäessä olevansa hyvä jalkapallossa, hän halua todennäköisimmin pelata sitä myös tulevaisuudessa. Näin hän kiinnittyy vahvemmin mieleiseensä toimintaansa. Jos asiaa miettii toisinpäin, jatkaisiko nuori jalkapallon pelaamista, jos saisi siitä jatkuvasti huonoja kokemuksia? Se, että nuori saadaan yhä vahvemmin kiinnittymään mieleiseensä toimintaan, tukee samalla nuoren elämäntaitoja (vrt. Suomen lasten ja nuorten säätiö 2013).

Lastensuojelulain tarkoitus on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (lastensuojelulaki 417/2007 § 1). Tässä kohdassa haluaisin tarttua lapsen oikeuteen monipuoliseen kehitykseen. Lastensuojelulaki pitää alle 18-vuotiaasta lapsena (417/2007 § 6). Työkokemuksesta tiedän, että lasten- tai nuorisokodin arki voi tuntua joskus hieman yksitoikkoiselta, varsinkin laitoksissa jossa on hyvin strukturoitu arjen kulku tai jos lapsella ei ole harrastusta jota hän tekisi säännöllisesti. Tästä näkökulmasta katsottuna Toiminnallista kuvaa käyttämällä on mahdollista tuoda laitoksen arkeen erilaista toimintaa ja näin se tukee monipuolista kehittymistä. Toiminnallisen kuvan tarkoituksena on ennen kaikkea voimaannuttaa päähenkilö

joka osaltaan myös tukee monipuolista kehitystä, antamalla päähenkilölle kokemusta omasta erityisyydestään.

Identiteetin muodostaminen on nuoruusikää (ikävuodet 10-22) kokoava kehitystehtävä. Nuori etsii vastausta kysymykseen siihen, Kuka hän on. Tämä kysymys mietityttää jo lapsia, mutta nuoren täytyy kysymykseen löytää jokin vastaus. (Vuorinen 1998, 202, 208-209.)

Toiminnallinen kuva on tilaisuus saada ainakin jossain muodossa vastaus nuorta askaruttavaan kysymykseen. Kuvatun toiminnan kautta, jonka tuloksena syntyneisiin kuviin päähenkilö voi aina uudelleen palata. Kuten myöhemmin esitän (esim. ks. luku 7 Toiminnan kuvaus), niin tämän opinnäytetyön päähenkilö tulee ymmärtämään paremmin itseään nähtyään mihin kaikkeen pystyy otettujen kuvien kautta. Näin hän saa edes jonkinlaisen vastauksen nuoria yleisimminkin askaruttavaan kysymykseen.

Usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa tavoitteet ja tähän liittyvät myönteiset kokemukset rakentavat pohjaa nuoren hyvinvoinnille, samoin kuin kyky luoda mielekkäitä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi (Nurmi 2006, 268). Myös tässä yhteydessä Toiminnallisen kuvan on mahdollista toimia edukseen. Toimintakertojen yhteydessä nuori toimii juuri sen toiminnan parissa, jonka tuntee mieleisensä. Samalla hän asettaa itse tavoitteet toimintansa suhteen, Tämän pohjalta päähenkilön voimaantuminen mahdollistuu (vrt. luku 4.2 Voimaantuminen).

Toiminnallinen kuva tarjoaa hyvän mahdollisuuden myös aikuisen (ohjaaja) ja lapsen (päähenkilö) yhteiselle ajalle. Kuten Kemppinen (2000, 95) kirjoittaa huostaanotetuilla lapsilla olevan kova kaipuu aikuisen huomiosta. Olen itsekkin, kokenut miten lapsi (enkä puhu tässä asiayhteydessä Konstasta) haluaa juuri minun aikaani ja huomiotani ja kahdenkeskeistä aikaa, joka lastenkodin arjessa jää usein toteutumatta. Toiminnallinen kuva olisi siis hyvä keino antaa lapselle aikuisen kokonaisvaltaista huomiota. Haluan kuitenkin painottaa, että Toiminnallisen kuvan ensisijainen tarkoitus ei ole tarjota päähenkilölle aikuisen huomiota tai aikaa, vaan tarjota päähenkilölle voimaantumisen mahdollisuus mieleisensä toiminnan ja valokuvan kautta. On kuitenkin muistettava, että lapselle tai nuorelle tulisi tarjota onnistumisen kokemuksia mahdollisimman paljon sekä yhteistä aikaa aikuisen kanssa (Kemppinen 2000, 96).

Työkokemukseni perusteella olen todennut, että arki voi ajoittain olla hyvinkin raskasta lastensuojelulaitoksessa. Tähän voi olla syynä esimerkiksi henkilökunnan vajoisuus, lasten tai nuorten levoton oireilu taikka vuorotyön aiheuttama epäsäännöllinen rytmi. Ajoittaisen työn raskauden vastapainoks koen, että on hyvin nautinnollista viettää aikaa valokuvaten nuoren toimintaa laitoksen arjen ulkopuolella. On kuitenkin hyvä muistaa, että kuvan käytön ensisijainen tarkoitus on, että sen käyttö palvelee lapsen tai nuoren hoitoa. Kuvaa ei tule koskaan käyttää sen takia, koska sen käyttö miellyttää työntekijää.

7 Toiminnan kuvaus

Tämä luku kertoo itse toiminnasta jota teimme tämän opinnäytetyön aikana. Kuten aikaisemmin mainitsin (luvussa 5.3 Toimintatutkimuksen raportointi), niin kerron tarinan muodossa toimintatutkimuksen kulun. Tarina alkaa opinnäytetyö alustavan idean esittelyllä osaston esimiehelle. Seuraavassa luvussa kerron, miten esitin idean itse päähenkilölle, Konstalla. Tämä on myös Toiminnallisen kuvan 1 vaihe (valokuvausprojektin aloitus ja hahmottelu). Kyseisen luvun alaluvussa tuon esille yhteisten pelisääntöjen sopimisesta, joka on samalla toiminnallisen kuvan vaihe 2 (pelisääntöjen sopiminen). Seuraava alaluku 7.3 yhteistyö, Konstan ja osaston henkilökunnan kanssa saa viimeisen sinetin ja sen myötä varsinaiset toimintakerrat ovat todella tapahtumassa.

Alaluvussa 7.4 (Toimintakertojen valmistelu) tarina kertoo, miten osaston henkilökunnan kanssa sovimme meidän välisistä pelisäännöistä. Mitä minun odotetaan tekevän ja mitä minä voin odottaa osaston puolelta. Alaluku kertoo myös miten selvitimme tulevan aikataulun Konstan omahoitajan kanssa. Saatuamme aikuisten kesken sovittua asita, sai Konsta tietää tulevan tulevien toimintakertojen aikataulun. Tämä on Toiminnallisen kuvan vaihe 3 (Toimintasuunnitelman tekoa)

Viiden alaluku (7.5 Toimintakerrat) alakuineen kertoo miten itse toimintakerrat (Toiminnallisen kuvan vaihe 4) ja studiokuvien ottaminen (Toiminnallisen kuvan vaihe 5) kokonaisuudessaan menivät. Samassa alaluvussa kerron hyvien kuvien valinnasta, jotka ovat Konstan valitsema (Toiminnallisen kuvan vaihe 6). Viidennen alaluvun viimeisessä alaluvussa tuon esille valokuva- albumin työstämisestä hyvien kuvien pohjalta (Toiminnallisen kuvan vaihe 8). Toiminnallisen kuvan vaihe 7 (haastattelu hyvien kuvien pohjalta) on luvun 8 (Tavoitteiden arviointi) yhteydessä. Siitä huolimatta, että Toiminnallinen kuva sisältää ainoastaan yhden lopetuksen prosessille (vaihe 9), niin tämän tutkielman yhteydessä lopetuksia tulee kaksi. Ensimmäinen lopetus tapahtui kun Kävimme Konstan kanssa syömässä haastattelun päätteeksi, samalla juhlistaen hyvin menneitä toimintakertoja (tästä enemmän luvussa 8 Toiminnan arviointi). Virallisesti projekti sai lopetuksen valmiin valokuva- albumin luovutuksen yhteydessä (ks. luku 8.3 Valmiin valokuva-albumin luovutus).

7.1 Opinnäytetyöni alustavan idean esittely osaston esimiehelle

Esittelin opinnäytetyöni idean Helsinkiläisen lastenkodin osaston esimiehelle syksyllä 2012, sen jälkeen kun olin tullut lopputulokseen, että Konsta soveltuisi työni toimintatutkimuksen päähenkilöksi kaikkein parhaiten. Kyseinen osasto (sekä osaston työntekijät) ja esimies olivat minulle entuudestaan tuttuja. Kerroin esimiehelle, että työni tarkoituksena on tutkia

valokuvan käyttöä ohjaajan työvälineenä ja sen vaikutusta nuoren minäkuvan tukemiselle. Toin selkeästi esille, että työni aihe ja otsikko voivat muuttua opinnäytetyöprosessin aikana. Sanoin avoimesti haluavani toteuttaa työni juuri heidän kanssaan, koska tunnen heidät entuudestaan ja he tuntevat minut.

Esitin myös toiveeni siitä, että haluaisin tehdä työn juuri Konstan kanssa, sillä opinnäytetyöni olisi mahdollista onnistua paremmin, koska tunnemme toisemme entuudestaan. Kerroin, että toimintatutkimukselleni Konsta olisi loistava päähenkilö, koska hän tykkää liikkua ja toimia. Totesinkin, että mikään ei olisi hienompaa kuin tallentaa Konstan toiminnallisuus kameralla. Toin esille, että tulen tekemään toimintakerroilla ottamistani kuvista Konstalle kansion ja että kansion tekeminen on hyvin oleellinen osa tätä työtä.

Esimies suhtautui opinnäytetyöni alustavaan ideaan lämpimästi, samoin kuin syihin miksi haluan tehdä työn juuri hänen osastollaan ja Konstan kanssa. Hän myös uskoi, että opinnäytetyö palvelee Konstaa ja hänen hoitoaan. Siinä vaiheessa kun esimies hyväksyi opinnäytetyöni idean, sekä sen, että Konsta voi hänen puolestaan lähteä mukaan opinnäytetyöprojektiin, koin että varsinainen yhteistyö lähti käyntiin. Sovimme, että olen syksyn aikana yhteydessä sen mukaan miten opinnäytetyösuunnitelmani etenee. Tässä vaiheessa en puhunut Konstalle asiasta mitään, sillä opinnäytetyöni idealla ei ollut vielä ohjaavan opettajan hyväksyntää. Jos olisin ottanut Konstan kanssa asian puheeksi, enkä olisi saanutkaan ohjaavan opettajan lupaa, olisin aivan turhaan innostanut poikaa johonkin hänelle mieleiseen, mikä ei sitten olisi edes toteutunut.

Kaikkein kaikkiaan tapaaminen esimiehen kanssa meni hyvin. Oli huomattavasti helpompaa puhua työstäni esimiehen kanssa jonka kanssa olen tehnyt töitä ja joka on entuudestaan muutenkin tuttu. Kaivola & Launila (2007, 91) kuvaavat dialogin yhdeksi näkötavaksi tasavertaisuuden reilun ja oikeudenmukaisten vuorovaikutuskäytäntöjen ilmentymänä. Tämänkaltainen vuorovaikutus vallitsi kun opinnäytetyöni ideaa ensimmäisen kerran esittelin osaston esimiehelle. Saatuaani esimiehen hyväksynnän (ja tiesin, että mitä todennäköisimmin myös ohjaava opettaja sen hyväksyy) idealleni, pystyin luottavaisin mielin jatkamaan opinnäytetyöni suunnittelua.

7.2 Opinnäytetyön ja sen idean esittely Konstalle sekä yhteisten pelisääntöjen sopiminen

Opinnäytetyön suunnitelman ollessa melkein valmis marras- joulukuun 2012 tienoilla, kävin puhumassa opinnäytetyöprojektista ensimmäisen kerran Konstan kanssa. Kerroin hänelle, mikä työni idea oli ja miksi haluan tehdä työni juuri hänen kanssaan. Toin selkeästi esille työni alustavan aiheen, minäkuvan selventämisen valokuvauksen avulla. Painotin Konstalle, että hänen minäkuvassa ei ole ongelmia, vaan projektin tarkoitus on saada valokuvien kautta

päähenkilö (Konsta) näkemään itsensä osaavana ja taitavana nuorena poikana omien harrastuksiensa kautta. Jotta tämä olisi mahdollista, niin toimintakerroilla harrastettaisiin niitä lajeja joita Konsta haluaa.

Koska entuudestaan pojan jo tunsin ja tiesin hänen harrastuksistaan, niin ehdotin toimintakertojen teemoiksi lumilautailua, skeittaamista ja parkouria. Konsta innostui välittömästi lumilautailusta. Skeittaamisen hän sulki pois, koska harrastaa nykyään scoottausta ja ehdottikin sitä yhden toimintakerran teemaksi. Parkourista hän sanoi edelleen pitävänsä, mutta kertoi viimeksi tehneensä sitä viime kesänä/syksynä (2012). Ehdotin pojalle alustavasti myös kiipeilyä yhdeksi toimintakerran teemaksi. Konstan mielestä kiipeily voisi olla hyvä vaihtoehto yhdeksi toimintakerraksi. Kerroin, että toimintakertojen teemat tulevat varmistumaan viimeistään tammikuussa, kun työni suunnitelma on hyväksytty. Lopuksi kerroin tekeväni ottamistani kuvista pojalle mahdollisimman näyttävän kansion, jonka hän saa omakseen.

Samalla kun esittelin työtäni, sen ideaa ja tarkoitusta Konstalle, toin esille myös yhteisten pelisääntöjen merkityksen. Tein selväksi, että toimintakertojen aikana pojan on toteltava ja kuunneltava mitä hänelle sanon, koska olen hänestä vastuussa. Lisäsin myös, että tämä projekti lopputyöni koulussa ja haluan sen onnistuvan, joten senkin takia oletan pojan kuuntelevan minua tämän prosessin aikana. Tässä suhteessa olin pojalle tiukkana ja korostin etenkin sitä, että olen hänessä vastuussa. Toin myös esille sen, että minun tehtävä on huolehtia Konstasta.

Samaan hengen vetoon painotin kuitenkin myös sitä, miten tärkeää on, että Konsta pystyy sanomaan oman mielipiteensä asioiden suhteen tämän projektin aikana. Otin asian yhteydessä esille yhteisen valokuvaprojektimme kesältä 2011, jossa Konsta teki pyörällä näyttäviä temppeja ja minä kuvasin. Palauttelin pojalle mieleen, miten mietimme yhdessä kuvakulmia ja sitä miten, hän vei minut paikkoihin joissa on parasta tehdä hyppyjä. Sanoin suoraan, että en olisi saanut niin hyviä kuvia, jos hän ei olisi niissä minua auttanut. Tämänkaltaista käyttäytymistä toivon pojalta myös tulevaan projektiin. Konsta sanoi ymmärtäneensä mitä häneltä odotan ja lupasi kuunnella minua projektin aikana.

Saimme siis Konstan kanssa sovittua yhteiset pelisäännöt toimintakerroille ja kokonaisuudessaan koko toimintatutkimuksen varalle. Olen työkokemukseni kautta sisäistänyt pelisääntöjen merkityksen lasten ja nuorten kanssa. Ilman selkeitä sääntöjä toiminnalla on paljon suurempi todennäköisyys epäonnistua. Toisin sanoen, kun Konsta tietää mitä häneltä odotetaan ja hän itse suhtautuu niihin odotuksiin myöntyvästi, on toiminnan mahdollista todella onnistua. Samalla pelisäännöt koskevat yhtälailla myös minua. Myös minä tiedän mitä Konsta minulta odottaa, kun olen tavoitteistani puhunut. Yhteisten pelisääntöjen laatiminen

on siis äärimmäisen tärkeää kun toimintaan ryhdytään. Niiden luominen on henkisten voimavarojen hyödyntämistä (Pietiläinen, Tervasmäki, Tuunanen, Wilen 1996, 8). Hyödyntäminen on juuri sitä, että tiedetään mitä ryhmän jäseniltä odotetaan, niin käyttäytymisen kuin odotustenkin suhteen.

7.3 Viimeinen sinetti yhteistyölle

Viimeisen sinetin tulevalle yhteistyölle, niin osaston esimiehen ja ohjaajien kanssa, kuin myös Konstan kanssa, sain kun opinnäytetyötäni ohjaava opettaja laittoi nimensä tutkimuslupahakemukseen 8.1.2013. Samana päivänä kävin viemässä tutkimuslupahakemuksen sekä opinnäytetyösuunnitelman osastolle. Osastolla vuorossa oleva ohjaaja neuvoi, että opinnäytetyösuunnitelman liitteeksi on hyvä tehdä dokumentti, johon tulisi Konstan kirjallinen suostumus toimintatutkimuksen päähenkilöksi (ks. liite 5). Otin neuvon vakavasti ja tein saatekirjen johon henkilökohtaisesti pyysin Konstan allekirjoituksen hänen omaohjaajan ollessa tilanteessa läsnä. Ennen kuin poika allekirjoitti tekemäni saatekirjeen, kävimme kolmisin paperin läpi, jotta Konsta varmasti tiesi mihin olisi nimensä laittamassa ja mihin on ylipäänsä ryhtymässä.

Konstan äidille sekä Konstan sosiaalityöntekijälle tein yhteisen dokumentin, jossa pyysin molempien kirjallista suostumusta sille, että Konsta saa osallistua toimintatutkimuksen päähenkilöksi (ks. liite 4). Konstan omaohjaaja, joka myös nimettiin tutkimuslupahakemuksessa tutkimuksen yhteyshenkilöksi sosiaalivirastossa, lupasi toimittaa paperin Konstan äidin ja Konstan sosiaalityöntekijän allekirjoitettavaksi. Laitoksen johtaja puolestaan lupasi toimittaa tutkimuslupahakemuksen oikeaan osoitteeseen.

7.4 Toimintakertojen valmistelu

Toimintakertoja valmistelin kahdella erillisellä tapaamisella. Ensimmäinen valmistelupalaveri oli 29.1.2013 jolloin tapasin osaston esimiehen. Tässä vaiheessa on hyvä selventää, että osaston esimies oli vaihtunut. ”Uusi” esimies oli palannut vuorotteluvapaalta. Hän on minulle kuitenkin yhtä tuttu kuin edellinen esimies, joka toimi sijaisena.

Tapaamisessa saimme sovittua seuraavat asiat. Osasto antaa minulle 150 euron budjetin toimintakertoja varten. Budjetti sisältää myös rahat tulevan valokuva- albumin tekemiseen. Lisäksi budjetti kattaa mukavan päätöksen toimintakertojen jälkeen, mikä tarkoittaa sitä, että Konsta saa valita ruokapaikan jossa käymme, kun olen haastatellut poikaa käytyjen toimintakertojen pohjalta. Budjetin ylimenevät kulut tulevat menemään minun pussistani. Hyväksyin tämän päätöksen, sillä budjetti räätälöitiin minun tietojeni ja arvioideni mukaan

siitä mitä kukin toimintakertaa tulee sekä arvion valokuvakansion valmistuksesta, josta minulla on kokemusta omien valokuvaprojektien kautta.

Osaston esimies lupasi minulle budjetin ja minä puolestaan lupauduin kokonaisvaltaiseen huolehtimiseen Konstasta toimintakertojen yhteydessä. Näin ollen Toimintakerrat jotka osuivat iltapäiville (käytännössä kaikki paitsi lumilautailu) menevät siten, että minä haen pojan toimimaan, tuon pojan toimimasta. Sen jälkeen syömmme iltapalan yhdessä, jonka jälkeen huolehdin, että poika hoitaa iltatoimet (suihkussa käynti, hampaiden pesun) ja illan lopuksi pidän pojalle vielä iltahetken.

Löysimme osaston esimiehen kanssa hyvän yhteisymmärryksen. Minä sain budjetin, jota en missään nimessä odottanut saavani, vaan olin varautunut, että hoidan kulut omakustanteisesti. Osasto saa tutun ”työntekijän” joka huolehtii yhdestä lapsesta toimintakertojen aikana. Tämä myös mahdollistaa sen, että silloin kun Konsta on kanssani toimimassa, niin vuorossa oleville ohjaajille vapautuu enemmän aikaa muuhun työskentelyyn. Pääsimme siis sopimukseen joka hyödytti niin minua kuin osaston henkilökuntaakin.

Toinen toimintakertoja valmistava tapaaminen oli 13.2.2013 Konstan omahoitajan kanssa. Tapaamisen tarkoituksena oli sopia toimintakertojen aikataulut. Pääsimme nopeasti yhteisymmärryksen, joten koin tapaamisen menneen hyvin. Saimme sovittua kolmen ensimmäisen toimintakerran ajankohdat sekä toimintakertojen teemat. Tämän lisäksi pääsimme yhteisymmärryksen sen suhteen, että toimintakerrat joiden ajankohtia ei vielä sovittu, olisi hyvä sopia vähintään viikkoa aikaisemmin.

Sen jälkeen kun saimme sovittua toimintakertojen aikataulut ja teemat sekä kertasimme ”pelisäännöt” (jotka sovimme osaston esimiehen kanssa edellisessä tapaamisessa), pyysimme Konstan paikalle. Konstan omahoitaja kertoi pojalle tulevan aikataulun ja niiden teemat. Näin ollen toinen toimintakertoja valmistava tapaaminen oli tuloksellisesti erinomainen. Kaikki toimintatutkimukseen liittyvät henkilöt saivat viimeistään tämän tapaamisen kautta selvyuden toimintakertojen aikataulusta ja niiden teemoista. Tämä antoi hyvät lähtökohdat itse toimintakerroille.

7.5 Toimintakerrat

Jokaisella toimintakertaa varten varmistin, että kaikki tarvittava tarvikkeet kuvaukseen ovat mukana ja ne toimivat. Kameran akussa on virtaa, tarvittavat objektiivit ovat mukana, salaman patterit on ladattu ja kameran muistikortissa on tilaa uusille kuville tai mukana on ylimääräinen muistikortti, mikäli kuvia tulee odotettua enemmän yms. Olisin antanut itsestäni

hyvin epäammattimaisen kuvan Konstalle, jos esimerkiksi kameran akusta olisi loppunut virta kesken toimintakerran tai minulla ei olisi ollut muistikortilla tilaa ottaa enempää kuvia. (vrt. Kelby 2010)

Toimintakertojen paikat pyrin joka kerta selvittämään mahdollisimman tarkasti. Näin tiesin mihin olin menossa ja miten sinne tulisi kulkea yleisillä kulkuneuvoilla. Tässäkin tapauksessa olisi ollut äärimmäisen epäammattillista jos en olisi tarkalleen tiennyt mihin olisimme olleet menossa tai miten pääsisimme määränpäähään. Samalla kun olin etukäteen selvittänyt reittiohjeet kunkin toimintakerran toimintapaikkaan, otin samalla selvää kuinka paljon minun tulisi varata rahaa esimerkiksi pääsymaksuihin. Koska olin tietoinen mitä kukin toimintapaikka kustantaisi, tiesin ottaa oikean määrän rahaa budjetista.

7.5.1 Lumilautailu

Ensimmäisen toimintakerran teemana oli lumilautailu. Ajankohta oli 22.2.2013. Talvisin Konsta harrastaa lumilautailua aktiivisesti ja tiedän aikaisemmasta kokemuksesta, että hän hallitsee lajin perusteet todella hyvin. Lumilautailuista löytyy hyvää perustietoa aloittelijoille teoksesta *Skiing and snowboarding- a beginners's guide* (Burke, 2010). Päivä käynnistyi siten, että saavuin osastolle klo 11. Tämän jälkeen varmistimme yhdessä vuorossa olevien työntekijöiden kanssa, että Konsta on pakannut kaiken tarpeellisin mukaan (juomapullon, eväät, tarvittavat laitailuvarusteet sekä tarpeeksi lämmintä vaatetta). Tavaroiden pakkaamisesta poika suoriutui hyvin itsenäisesti. Aikuisten rooliksi jäi käytännössä varmistaa, että kaikki tarvittava todella on mukana. Minä puolestaan huolehdin, että sain tarvittavan määrän rahaa Konstan pääsylippuun sekä bussilipun Konstalle. Rahat ja bussilipun sain Konstan omahoitajalta.

Toimintapaikkana toimi Kivikon Lumiparkki. Kyseinen paikka on Konstalle ennestään hyvin tuttu ja olemme myös yhdessä käyneet siellä (ainakin kerran) talvella 2011. Olimme paikan päällä hieman ennen klo 12. Itse toiminta kesti paikan päällä neljä tuntia ja lähdimme (kuten sovimme osastolla) paluumatkalle klo 16. Kokonaisuudessaan aika meni hyvin nopeasti ja selkeästi oli huomattavissa, että Konsta todella pitää laskemisesta. Tästä kertoi muun muassa se, että hän piti hyvin vähän taukoja laskemisen suhteen ja jouduin muutaman kerran huolehtimaan, että poika joisi vettä liikunnan yhteydessä.

Päivä meni siten, että Konsta laski ja minä kuvasin hänen laskemistaan ja temppujen tekemistä. Minun ei tarvinnut ohjata tai opettaa poikaa millään tavalla laskemisessa ja eikä minulle olisi ollut siihen edes edellytyksiä, koska en itse osaa lasketella. Konsta kykeni toimimaan itsenäisesti laskemisen suhteen läpi päivän. Näin sain keskittyä kokonaan kuvaamiseen. Toimintakerran alussa minä vastasin kuvien ottamisesta. Mutta mitä

pidemmälle päivä eteni, sitä enemmän Konsta otti osaa kuvaamisen suhteen. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että Konsta kertoi, mistä aikoo hypätä tai missä aikoo tehdä tempun ja minä katsoin mistä olisi parasta ottaa kuva. Tämä asetelma muuttui päivän kuluessa, sillä Konsta vaikutti yhä enemmän myös kuvakulmiin, josta ottaisin kuvat.

Huomioitavaa oli, miten Konsta halusi päivän kuluessa vaikuttaa kuvien ottamiseen. Konstan asenne asian suhteen oli hyvin ihailtavaa. Koin tehtäväkseni vastata Konstan ideointiin niin hyvin kuin mahdollista. Näin ollen aina kun Konsta esitti toiveen esimerkiksi sen suhteen, mistä kulmasta ottaisin kuvan, kun hän yrittäisi tehdä jotain tiettyä tempua, niin pyrin toteuttamaan hänen toiveensa. Tämän kaltainen toiminta on juuri sitä mihin Toiminnallisessa kuvalla pyritään. Päähenkilö itse haluaa vaikuttaa kuvien ottamiseen, näin hän itse määrittää miten tulee nähdä. Tästä hyvänä esimerkkinä on Liitteessä 8 nähtävissä kaksi kuvaa, joiden lopputulokseen Konsta vaikutti päättämällä, että minkä lumilautatempun hän tekee ja mistä kuvakulmasta minun tulisi kuva ottaa.

Toinen merkille pantava asia oli se, miten paljon huomiota Konsta sai muilta laskijoilta (jotka olivat pääsääntöisesti saman ikäluokan poikia kuin Konsta itse), kun hänellä oli kuvaaja ottamassa kuvia hänestä. Saimmekin muutamilta laskijoilta kysymyksiä, miksi kuvaan juuri Konsta. Kerroimme sen vain olevan yhteinen projektimme.

Kaiken kaikkiaan päivä meni loistavasti. Yhteistyömme Konstan kanssa toimi saumattomasti. Minä kuuntelin Konsta ja hän minua. Saimme loistavia kuvia joihin me molemmat olimme tyytyväisiä. Onnistuneiden kuvien määrä oli myös positiivinen asia päivässä. Ensimmäinen toimintakerta oli onnistunut. Omalla kohdalla se loi luottamusta ja intoa tulevia toimintakertoja kohtaan. Päivän lopuksi vein pojan osastolle. Söimme yhdessä päivällisen samalla kun poika innoissaan puhui laskemisestaan ja tekemistään tempusta työvuorossa oleville ohjaajille. Konsta halusi myös välittömästi näyttää onnistuneet kuvat ohjaajille. Tämä lämmitti mieltäni, sillä järkeilin, että poika ei olisi halunnut näyttää kuvia jos ne eivät todella olisi hänen mieleen tai hän ei olisi ylipäänsä pitänyt toimintakerrasta.

7.5.2 Tempupotkulautailu, eli scoottaus

Koska toimintakerrat kaksi ja kolme olivat luonteeltaan hyvin samanlaisia, päätin yhdistää ne yhdeksi osioksi tässä tutkielmassa. Molemmat toimintakerrat pidettiin peräkkäisinä maanantai- iltapäivinä 11. ja 18.3.2013. Toimintakertojen teema oli scoottaus, eli tempupotkulautailu (Riikonen, Scoottaus sai pysyvän jalansijan, Helsingin uutiset, 17.11.2011). Kyseinen laji on Konstalle hyvin mieleinen harrastus ja nimenomaan toivoi, että juuri scoottaus sisältyisi yhdeksi toimintakertojen teemaksi.

Toimintakerrat erosivat toisistaan kahdella merkittävällä tavalla. Ensimmäisellä kerralla Konstalla ei vielä ollut kypärää, koska se ostettaisiin vasta myöhemmin kyseisellä viikolla. Tästä syystä ensimmäinen kerta oli ikään kuin harjoittelua seuraavaa kertaa varten. Kypärän puute näkyi myös siten, että poika scoottasi selkeästi varovaisemmin kuin on mihin tottunut, jottei kaatuisi ja kolauttaisi päätään, mistä voisi syntyä suurta vahinkoa kypärän puutteesta johtuen. Huomasin myös itse huolehtivani pojan scoottauksesta tavallista enemmän, koska tiedostin selkeästi kypärän puutteesta johtuvat riskit.

Toinen merkittävä tekijä oli se, etten ottanut salamaa mukaan ensimmäisellä kerralla. Tämä oli harkittu päätös, koska ajattelin, että sasin otettua ilman salamaa tarkkoja ja laadukkaita kuvia. Ensimmäisellä kerralla kävi kuitenkin selväksi, että salama on oltava mukana, jotta kuviin saisi enemmän valoa kuin mitä paikanpäällä on tarjota ja sitä kautta kuviin saisi tarvittavaa tarkkuutta.

Jälkinmäisellä scoottauskerralla, edellisen toimintakerran puutokset oli korjattu. Konstalle oli hankittu kypärä osaston puolelta ja minä olin ottanut salaman mukaan. Näiden kahden tekijän täytyttyä, Konstan toiminta oli menevämpää ja kokeilunhaluisempaa. Myös kuvista tuli parempia, koska salama toi valoa kuviin, jolloin niistä tuli todella tarkempia.

Näissä kahdessa toimintakerrassa oli yhdistävänä tekijänä se, että Konsta oli niin sanotusti oman lajinsa parissa. Hän mieluusti esitteli potkulautaansa ja sen osia, näytti innolla tarroja (esim. scoottimerkeistä) joita oli lautaansa liimannut. Poika myös tiesi suuren kirjon erilaisia temppuja, joita hän aktiivisesti kokeili - etenkin toiselle kerralla, kun hänellä oli kypärän tarjoamaa rohkeutta. Merkille pantavaa oli myös se, että poika ymmärsi omat rajansa ja realistisesti vaikutti tietävän mihin pystyy ja mihin ei pysty. Molemmilla kerroilla hän myös ohjasi minua ottaman haluamistaan kuvakulmista kuvia (Scoottauskuvia nähtävissä liitteissä 9-10).

Valokuvaajan roolissa minun oli helppo toimia näillä kahdella toimintakerralla, koska Konsta toimi niin suurella sydämellä ja innolla. Minun ei tarvinnut kuin seurata poikaa ja ottaa kuvia. Vielä kun hän ohjasi minua niin hyvin esimerkiksi kuvakulmien suhteen, niin minun ei tarvinnut kuin ottaa kuvia oikeilla hetkillä. Valokuvaajan näkökulmasta scoottauskerrat olivat todella tuottavia, vaikka ensimmäistä scoottauskertaa haittasi kypärän ja salaman puute.

Molemmat scoottauskerrat olivat yhteneväisiä myös siitä näkökulmasta, että toimintapaikka oli sama. Ensimmäisellä scoottauskerralla menimme pojan kanssa samaa matkaa määränpäähän. Matkalla poika pelasi kännykälläni pelejä. Toisella kerralla sovimme tapaamisen sinne, mikä oli myös hyväksytty osaston puolesta. Molemmilla kerroilla vein pojan osastolle, huolehdin, että hän saa iltapalan käy suihkussa. Lisäksi pidin hänelle iltahetken,

jonka yhteydessä hän sai toivomaansa jalkahierontaa, sillä se auttoi scoottaukseen aiheuttamiin rasittuksiin. Samalla kertasimme mikä oli mennyt toimintakerralla hyvin ja mikä huonosti.

7.5.3 Hyvien kuvien valinta

Kolmen toimintakerran jälkeen oli kuvia kertynyt jo niin paljon, että niistä oli valittava parhaat. Parhaiden kuvien valinta tapahtui siten, että puhuin asiasta Konsta kanssa (kolmannella toimintakerralla, kyseessä siis toinen scoottaus- kerta) ja kerroin kuvia tulleen jo niin paljon, että pitäisi valita parhaat, jottei yhdellä kertaa olisi liikaa kuva valittavana. Poika suostui ehdotukseeni ja sen jälkeen sovin päivän, jolloin toisin kuvat pojalle valittavaksi, pojan omahoitajan kanssa. Ajankohdan sopiminen tapahtui kolmannen toimintakerran jälkeen 20.3.2013.

Kuvien valinta toteutui siten, että muunsin alkuperäisten kuvien formaatin JPEG- muotoon. Kyseessä siis kuvamuoto joka näkyy ilman erillistä kuvankäsittelyohjelmaa. Samalla muutin kuvien kokoa (etteivät veisi niin paljon tilaa tietokoneella) ja siirsin kuvat USB- tikulle. Tämä prosessi tapahtui kotona. USB- tikun kanssa kävin vierailulla osastolla, tarkoituksena siis näyttää kuvat tikulta Konstalle. Saavuin osastolle ennen ruokailua, joten sain tilaisuuden nauttia lounasta osaston henkilökunnan ja lasten kanssa. Ruokailun jälkeen muut lapset lähtivät omille asioilleen.

Konsta jäi osastolle ja meni olohuoneen tietokoneelle. Näin saimme tilaisuuden katsella kuvat USB- tikun kautta. Samalla kun hän selaili kuvia, hän myös valitsi niistä parhaat kuvat. Pojan valitessa kuvia, minä puolestani otin Konstan valitsemien kuvien tiedot ylös, jotta olisin tietoinen minkä kuvien kanssa työskentelisin jatkossa. Pyrin olematta vaikuttamaan kuvien valintaan. Toisaalta tiedostamatta saatoinkin vaikuttaa kuvien valintaan siten, että kehuin kuvia, jotka Konsta valitsi. Tällä tavoin mahdollisesti, vahvistin pojan ennestään vahvaa käsitystä hyvistä kuvista ja tätä kautta ”huonompien” kuvien mahdollisuus nousta esille heikkeni entisestään.

Koko prosessi meni vaivattomasti ja rennosti, lukuun ottamatta sitä, että jostain syystä lumilautailu kuvista ei ollut siirtynyt kuin yksi muistitikulle. Tästä syystä johtuen, Konstan ei ollut mahdollista valita lumilautailukuvista omia suosikkejaan. Pahoittelin kömmähdystäni, mutta sovimme pojan kanssa, että seuraavan toimintakerran yhteydessä otan kannettavan tietokoneen mukaan ja katsomme kuvat sitä kautta, vaikka iltahetken yhteydessä. Konsta ei vaikuttanut olevan pahoillaan siitä, että hän ei saanut tällä kertaa mahdollisuutta valita mieleisiään lumilautailukuvia. Hänelle vaikutti sopivan hyvin, että kyseiset kuvat valittaisiin

seuraavan toimintakerran yhteydessä. Muuten Konsta vaikutti olevan innoissaan kuvista ja varsinkin niistä kuvista, jotka hän valitsi.

7.5.4 Kiipeily

Neljännän toimintakerran alussa oli pientä juhlatunnelmaa. Tähän syynä oli se, että Konstan osastolta eräs nuori oli kotiutumassa seuraavalla viikolla. Tämän johdosta menin osastolle, juhlistamaan kyseessä olevan nuoren kotiutumista. Pienimuotoisten juhlien ollessa ohitse, lähdimme Konstan kanssa Boulderkeskukseen Pasilaan. Tässä vaiheessa haluan tuoda esille, että olimme menossa boulderoimaan. Ajankohta oli 25.3.2013. Lyhyestä kuvattuna boulder-kiipeily on kiipeilyä ilman varmistusta, esimerkiksi köysiä (Partanen, Mellareilla kiipeillään kävelymatkan päässä metroasemalta, Helsingin Sanomat, 1.9.2007).

Löytäminen määränpäähän oli hieman haasteellista, tästä oli myös varoitettu kyseisen paikan www- sivustolla. Löysimme kuitenkin tiemme perille. Huomioitavaa oli, että Konsta ei missään vaiheessa hermostunut, sen sijaan vaikutti, että hänestä oli jännittävää etsiä paikkaa johon olimme matkalla ja jonne en ollut löytänyt selkeää kulkureittiä.

Päästyämme perille, saimme ensikertalaisina nopeahkon selvityksen keskuksen sisältämistä tiloista sekä pelisäännöistä, eli kuinka siellä tulee toimia ja mitkä ovat huomion arvoisia asioita. Paikan isäntä myös opasti lämmittelemään lihakset huolellisesti, ennen kiipeilyä. Poikkeuksellisesti tällä toimintakerralla myös minä osallistuin toimintaan.

Ohjeistuksen jälkeen olimme Konstan kanssa valmiita boulderoimaan. Alusta asti oli nähtävissä, että boulderointi ei ollut Konstalle se kaikkein vahvin laji. Pojan oli vaikea toteuttaa asettamiaan tavoitteita, koska boulderointi oli hänelle hankalaa. Vaikka, onnistumisia ei tullut yhtä lailla kuin scottauksen tai lumilautailun suhteen jaksoi poika kuitenkin yrittää, josta annoin hänelle myös kehuja.

Vaikka boulderointi oli pojalle hankalaa, saimme kuitenkin muutamia hyviä otoksia. Tälläkin kertaa poika osallistui kuvien suunnitteluun aktiivisesti ja esitti toiveita siitä, että minkälaisia kuvia hänestä otettaisiin ja mistä kuvakulmista, kun hän seinällä kiipeilee (ks. Liite 11, kuva 10). Minulle nämä pyynnöt olivat itsestään selvyyskiä ja pyrin toteuttamaan ne mahdollisimman tarkasti. Emme kuitenkaan saaneet tästä toimintakerrasta saaneet paljon kuvia. Tämän sen takia, että Konsta ei halunnut olla kuvattavana läheskään niin paljoa kuin lumilautailun tai scottauksen yhdessä. Tähän varmasti vaikutti se, että poika ei erityisemmin tykätänyt hänelle uuteen lajiin. Konsta toimintakerran loputtua pukuhuoneessa totesikin, että nyt ainakin tietää, että tästä (boulderoinnista) ei tule hänelle uutta harrastusta.

Osastolle päästyämme, söimme iltapalaa, jonka jälkeen Konsta suoritti iltapesun. Pojan käytös oli hyvää ja hän hoiti iltatoimet mallikkaasti. Iltatoimien ollessa ohi, pidin pojalle iltahetken, jonka yhteydessä Konsta valitsi parhaat kuvat ensimmäiseltä toimintakerralla (lumilautailu). Kuvien valinta meni tälläkin kertaa jouhevasti ja pojan oli helppo löytää häntä eniten miellyttävät kuvat. Kuvien valinnan yhteydessä poika halusi jälleen jalkahierontaa. Tilanne sujui luontevasti, samalla kun hieroin Konstan jalkoja, valitsi hän samalla mieluisia kuviaan. Hieronta vaikutti olleen pojalle mieluinen asia, sillä hän oli rasittanut jalkojaan kiipeilyn aikana.

7.5.5 Parkour

Viides yhteinen toimintakertamme alkoi totuttuun tapaan siten, että hain pojan osastolta, söimme päivällisen yhdessä muun henkilökunnan ja nuorten kanssa. Ajankohta oli 2.4.2013. Sen jälkeen katsoimme, että pojalla on kaikki tarvittava mukanaan. Ennen lähtöä pojan hieman levoton käyttäytyminen mietitytti, mutta kun lähdimme osastolta, Konstan käytös tasaantui ja hän pystyi hyvään kanssakäymiseen kanssani. Bussimatkan juttelimme niitä näitä rennoissa merkeissä. Pelasimme yhdessä älypuhelimellani tiettyä peliä jossa Konsta yritti rikkoo ennätystäni. Tämän teeman ympärille rento ja poikamainen kanssakäyminen menomatkalla pääosin rakentui.

Viimesnen varsinaisen toimintakertamme teemana oli Parkour. Urheilulajina Parkour on suhteellisen nuori. Laji syntyi Pariisin kaduilla 1980 ja 1990- luvun taitteessa ja on nykyään hyvin suosittu urheilulaji, josta kertoo sen näkyvyys mm. Hollywood - elokuvissa. Ideana Parkourissa tai ”vapaaajuoksussa” on liikkua vapaasti (kaupunkimaisessa) maastossa. Parkourin harrastaminen kehittää tasapainoa, voimaa, kestävyyttä, hahmotuskykyä sekä ”luovaa näkökykyä”. (Edwardes 2006, 8-9.)

Parkour on Konstalle ennestään tuttu laji ja se näkyi selkeästi hänen toiminnassa. Pojan Toiminta oli rentoa ja kokeilevaa ja Konsta vaikutti luottavan omiin kykyihinsä. Hänen vähän aikaan lämmiteltyä alkoi kuvien ottaminen. Minulla oli yksi selkeä visio siitä, että millaisen kuvan haluaisin saada pojasta. Ideaa varten tarvitsin tyhjän kuvan ”leikkikentästä”, tämän jälkeen otin Konstasta x- määrän kuvia joissa hän kiipeili. Tämän jälkeen näytin otetut kuvat ja selitin, että nämä kuvat tulen yhdistämään yhdeksi kuvaksi kuvakäsittelyn avulla.

Visioni ollessa valmis, otti Konsta ohjat käsiinsä. Tämä tarkoitti sitä, että poika alkoi kokeilla erilaisia hyppyjä ja pyysi minua ottamaan niistä kuvia. Ajoittain poika pyysi minua ottamaan kuvia tietystä kuvakulmasta, ja minä mieluusti toteutin pojan pyynnöt. Välillä pyysin poikaa toistamaan hyppyjä, koska halusin kokeilla kuvien ottamista pidemmällä valotusajalla (kyseessä ei kuitenkaan kovin pitkiä valotusaikoja, sillä minulla oli käytössä tehokas salama).

Pidentämällä valotusaikaa, sai pojan liikkeen selkeämmin näkyville, samalla kuvista tuli mielestäni astetta taiteellisempia.

Kokonaisuudessaan viides toimintakerta meni erinomaisesti. Konsta oli aktiivinen, kokeileva ja halukas toimimaan, eli parkouraamaan. Ja jälleen oli kiva huomata miten paljon poika halusi vaikuttaa kuviin joita hänestä otin. Hän asetti mielellään itselleen haasteita ja selkeästi iloitsi kun sai asettamansa haasteet päihitettyä. Itse nautin suuresti kuvaamisesta, juuri sen takia, että Konstan asenne oli positiivinen ja aktiivinen.

Sovimme Konstan kanssa, että valitsemme parhaat kuvat jälleen iltahetken yhteydessä. Konsta valitsi parhaat kuvat kamerani näytön kautta. Otin kuvien tiedot ylös kännykkääni, jotta muistaisin mitkä kuvat ovat pojan mielestä ne parhaat. On todettava, että parhaiden kuvien valinta olisi pitänyt tehdä joka toimintakerran jälkeen erikseen. Näin se olisi selkeyttänyt kuvien valintaprosessia.

7.5.6 Studiokuvat

Viimeinen varsinainen toimintakerta, jossa käytettiin kameraa ja kuvaamista tapahtui 8.4.2013. Tällä kertaa ei kuitenkaan kuvattu toimintaa ja poikkeuksellisesti toimintapaikkana toimi laitos jossa Konsta on sijoitettuna (tarkemmin kyseisen laitoksen ”välitila”). Tähän syynä se, että ulkona ei voinut ottaa studiokuvia, kuten alun perin oli tarkoitus, huonon sään takia. Kokosin kuljetettavan studion valmiiksi ”välitilaan” jonne sain sen koottua yllättävän vaivattomasta. Studio koostui kahdesta salamasta, jotka olivat erillisillä jalustoilla. Toinen salama edessä käytin softboxia ja toisen edessä halkaisijaltaan 100cm levyistä valkoista varjoa. Nämä tarvikkeet takasivat sen, että sain tilanteeseen riittävän valaistuksen. Testattuani salamoiden toiminnan pyysin Konstan kuvattavaksi.

Konsta oli hieman hämillään siitä, kuinka hänen tulisi olla salamoiden edessä ja mitä minä kuvaajana häneltä odotin. Kerroin, että haluan ottaa pojasta mahdollisimman luonnollisia kuvia. Tällä tarkoitin, että poika voi käyttäytyä salamoiden ja kamerani edessä niin kuin parhaaksi näkee. Toin kuitenkin esille, että haluaisin saada pojasta kuvan, jossa hänen silmänsä ja hymynsä korostuisivat, jotta saamme ikuistettua pojan positiivisen puolen

Viimeinen toimintakerta erottui muista toimintakerroista myös siten, että ajaltaan sen kesto oli hyvin lyhyt. En huomioinut ajankulua niin tarkasti, että pystyisin kertomaan täsmälleen kauan se kesti. Varmaa kuitenkin on, että kaiken kaikkiaan (studion kokoaminen mukaan lukien) toimintakerta kesti korkeintaan 45 minuuttia. Tätä voidaan pitää siis todella lyhyenä aikana edellisiin kertoihin verrattuna.

Toisaalta kuvaustuokio jatkui, kun kuvauksiin liittyi osaston toinen nuori. Tämä käänne oli ennalta sovittu osastolla olleen ohjaajan kanssa aikaisemmin samana päivänä (ennen kuin aloin kokoamaan studiota), mutta Konsta ja toinen nuori eivät olleet asiasta tietoisia. Pojat olivat hyvin mielissään kun saivat yhdessä mahdollisuuden toimia. Hyvin nopeasti tilanne johtikin siihen, että pojat ottivat toisistaan kuvia, luvallani tietenkin. Mielestäni on tärkeää tuoda esille, etten halua/ voi julkaista tässä tutkielmassa niitä kuvia joissa tämä toinen nuori esiintyy, koska minulla ei ole tarvittavia lupia kuvien julkaisemiseen.

Huomioitavaa oli, miten rennosti Konsta oli kameran ja salamoiden edessä kun toinen nuori otti hänestä kuvia. Konstan rentoutuessa, kävi hän hakemassa mm. oman potkulaudan, lumilaudan ja muutamia piirustuksia kuviin mukaan (ks. liite 11, kuva 16 tai 17). Hän pyysi, että minä ottaisın hänestä kuvat, kun hän poseeraa näiden ”tavaroiden” kanssa. Tämä johtui oletettavasti siitä, että Konsta tiedosti, että toinen nuori ei osaa käyttää kameraa samalla tavoin kuin minä, jolloin kuvat saattaisivat epäonnistua. Toinen nuori ymmärsi hyvin mitä Konsta tarkoitti, eikä loukkaantunut kun hänen kuvaustaitojaan ”arvosteltiin”. Lisäsin vielä, että hänen (tämä toinen nuori) kuvaustaitonsa eivät voi millään olla samalla tasolla kuin minun, kun hän pitää ensimmäisiä kertoja järjestelmäkameraa kädessään.

Omasta näkökulmastani viimeinen toimintakerta oli siinä mielessä hyvin erikoinen, että jouduin myös itse kameran ja salamoiden eteen, sillä, että pojat pyysivät minua kuvattavaksi ja minä suostuin. Pojat olivat selkeästi mielessään kun suostuin kuvattavaksi. He pyysivät tekemään erilaisia ilmeitä ja pyrin toteuttamaan poikien pyyntöjä mahdollisimman hyvin.

Nuorten saatua tarpeekseen kuvaamisesta, lopetimme sen yhteisestä sopimuksesta. Tämän jälkeen jäin osastolle ikään kuin työntekijäksi huolehtimaan illan sujumisesta. Iltahetken aikana puhuimme Konstan kanssa seuraavasta tapaamisestamme ja sen sisällöstä. Muistutin, että luvassa on haastattelu, joka koskee tätä yhteistä projektia ja sitä miten hän on kokenut menneet toimintakerrat sekä valokuvattava olemisen haittoineen ja hyötyineen. Tulevaan haastatteluun poika suhtautui hyvin neutraalista ja pojasta ei näkynyt merkkejä, että häntä olisi se jännittänyt. Sen sijaan poika oli muistanut valita ruokapaikan jossa käymme syömässä projektin päätteeksi. Ruokapaikan valinnasta puhuimme viime viikolla (Parkour-toimintakerran yhteydessä).

7.5.7 Valokuva- albumin valmistus

Valokuvaharrastuksen myötä olen oppinut valokuvaamisen lisäksi myös kuvankäsittelyä. Minun tapani käsitellä kuvia tapahtuu tietokoneella muutaman erilaisen kuvankäsittelyohjelman avulla. Tässä tutkielmassa en koe tarpeelliseksi selittää, miten kuvia käsitteletin, sillä tässä työni aihe ei tämän alueen avaamista tarvitse. Tyydynkin lyhyesti toteamaan kokemukseni

perusteella, että kuvankäsittelyn kautta on esimerkiksi mahdollista lisätä jotain tiettyä väriä otetussa valokuvassa tai lisätä kuvan kontrastia taikka värikylläisyyttä. Kuvankäsittelyä harjoittamalla olen huomannut, että kuvia voisi käsitellä vaikka kuinka paljon.

Tässä projektissa käsittelin kuvia, jotka Konsta on valinnut mieleisekseen sekä paria muuta, jotka itse valitsin, koska koin, että ne olisivat sopivia valmiiseen kuva- albumiin. Käsittelin siis ainoastaan niitä kuvia, jotka ovat osa valmista kuva- albumia. Valmiissa valokuva- albumissa on yhteensä 24 kuvaa. Näiden käsittelyyn minulla meni arviolta 30 työtuntia.

Eniten aikaa minulla kului studiokuvien kuvankäsittelyyn (ks. liite 12 Studiokuvat). Kuvien käsittely vei aikaa, koska vaihdoin taustaksi valokuvastudiokangasta muistuttavan taustan. Tarkoitukseni oli luoda vaikutelma, että kuvat todella on otettu studiossa. Näin kuvista ei voisi päätellä, että kuvauspaikkana olisi lastenkodin seinien sisällä. Valmiista kuvista minulle kaikkein mieleisin on kuva Ninja (ks. Liite 11, kuva 13). Kuvassa on kuvasarja, joka kuvaa sitä, miten Konsta juoksee seinää pitkin. Kuvan idea tuli Konstalta. Siksi se on minulle erityinen. Lisäksi kyseinen kuva tuo mielestäni hyvin esille Konstan kyvyn liikkua. Kuvan kautta näkyy myös se, miten eri tavalla ajattelemme. Itse en välttämättä olisi koskaan päätenyt ratkaisuun, joka vaikutti olevan Konstalle aivan selkeä. Lopputulos on kuitenkin näyttävä, joten tässä suhteessa voin todeta, että opin jotain Konstalta.

Itse valokuva- albumi on musta kansio. Kansion ulkoasu on hyvin pelkistetty. Tämä on harkittu päätös, sillä kansion ulkoasu ei näin vie huomiota kuvilta. Yhteen taskuun laitoin kaksi kuvaa siten, että taskusta tuli kaksipuolinen. Näin ollen yksi taskun molemmilla puolilla on kuva näkyvissä. Laitoin kuvia 12 taskuun, näin valokuva- albumi sisältää yhteensä 24 valokuvaa. Tavallisuudesta poikkeavaa on se, että kansion kuvat ovat isoja, sillä tavallisesti valokuva- albumien kuvat on kooltaan paljon pienempiä. Kansion sisältämistä kuvista on esimerkkejä liitteissä 7-12, kaikki näissä liitteissä olevat kuvat ovat myös albumissa.

8 Tavoitteiden arviointi

Tutkielman tavoitteiden arvioinnin olen toteuttanut kahdella eri tavalla, haastattelemalla Konstaa ja hänen omahoitajaansa, tämän opinnäytetyön yhteyshenkilöä. Toinen tapa on puolestaan itsearviointi. Eli, arvio siitä miten itse koen onnistuneeni täyttämään tämän opinnäytetyön tavoitteet ja mitä ajattelen Toiminnallisen kuvan toimivuudesta. Haastattelu ja itsearviointi ovat siis tämän opinnäytetyön menetelmät, joilla arvion sen tavoitteiden saavuttamista. Näiden lisäksi tuon havaintojeni kautta Konstan ajatuksia esiin valmiin valokuva- albumin suhteen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että haastattelussa ja albumin luovutuksen yhteydessä Konstan mielipiteet projektia kohtaan ovat hyvin yhteneviä.

Molemmat haastattelut suoritin teemahaastattelun, eli puolistrukturoidun haastattelun pohjalta. Teemahaastattelussa poimitaan keskeiset aiheet tai teema- alueet, joita oli tarpeellista tutkimusongelmaan vastaamiseksi käsitellä. Teemahaastattelun tavoitteena on, että kaikista teema- alueista vastaajan on mahdollista antaa oma kuvauksensa. (Vilkkä 2005, 102.) Molempiin haastatteluihin valmistauduin laatimalla kysymykset etukäteen valmiiksi. Haastatteluiden ajankohdan sovin hyvissä ajoin, joten molemmat haastateltavat tiesivät milloin olin heitä tulossa haastattelemaan. Konstan haastattelun esitysmuotoon otin mallia Kantosen teoksesta *Telttä- Kohtaamisia nuorten taidetyöpajoissa* (2005, ks.185).

Valitsin teemahaastattelun haastattelumuodoksi, juuri sen takia, koska siinä edetään teemojen mukaan. Tätä kautta haastateltavan ääni pääsee paremmin esille. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.) Tämä seikka on minulle erityisen tarpeellinen tutkielman yhteydessä. Konstan äänen esille tuominen tämän tutkielman yhteydessä, antaa sille painoarvoa. Halusin myös, että haastattelu ei rakennu tarkoista kysymyksistä (vrt. mt., 2009, 48). Minulle tärkeää on, että kysymysten kautta keskustelun syntyminen olisi mahdollista, mikä ei välttämättä liity suoraan haastattelun teemoihin. Näin haastattelutilanteeseen tulisi tarvittavaa rentoutta.

8.1 Konstan haastattelu

Haastattelin Konsta 14.4.2013. Haastattelu tapahtui osastolla. Ennen haastattelua hain pojan bussi- asemalta Helsingin keskustasta kun hän palasi bussilla viikonloppu reissulta mummonsa luota. Olin poikaa siis vastassa ja menimme sitten yhtä matkaa osastolle. Matkalla juttelimme Konstan viikonlopusta ja siitä mitä hän oli mummonsa luona tehnyt. Poika pystyi jälleen rentoon ja välittömään keskusteluun ja olin aistivinani innokkuutta hänen kertoessaan viikonlopun tapahtumista.

Saavuttuamme osastolle, poika halusi mennä ulos kaverinsa kanssa. Tämä sopi minulle hyvin, sillä näin sain aikaa valmistautua haastattelua varten. Jännitin haastattelua yllättävän paljon, joten pieni lisävalmistautuminen oli minulle tästä johtuen positiivinen asia. Toisaalta ajattelin myös, että Konstankin on hyvä päästä näkemään kaveriaan, sillä olisi ollut tahditonta, asettaa poika haastattelutuoliin heti sen jälkeen kun hän oli saapunut mummoltaan.

Pojan ollessa ulkona, kertosin kysymykset läpi joihin halusin pojan näkemyksen. Haastattelua varten ottanut kannettavalle tietokoneelleni ne kuvat, jotka Konsta oli toimintakertojen yhteydessä valinnut parhaiksi. Kävin vielä läpi nämä kuvat ja huomausin, että olin unohtanut valikoida Konstan mieleiset kuvat lumilautailukerralta. Onneksi minulla olimukana kaikki kuvat lumilautailukerralta. Päätinkin, että ennen varsinaisen haastattelun alkua käymme

Konstan kanssa lumilautailukuvat jälleen läpi, jonka yhteydessä Konsta valitsee niistä mieleisensä.

Kirjoitin haastattelukysymykset (jotka olin hahmotellut jo opinnäytetyöni suunnitelmavaiheessa) kannetavalta tietokoneeltani paperille, (näistä kysymyksistä muodostui eräänlainen haastattelun runko, ks. liite 1), joiden mukaan ohjaisin haastattelun läpi. Kirjoitin kysymykset ylös sen takia, että kirjoittamisen kautta ikään kuin halusin sisäistää kysymykset itselleni. Koin, että tämä auttoi minua valmistautumisessa tulevaan haastatteluun. Valmistautumisen puitteissa varmistin vielä, että nauhurini toimii.

Kun olin varmistanut, että kuvat ovat suurin piirtein kunnossa, kysymykset ovat valmiina sekä täysin aiheellisia ja nauhuri on kunnossa, kävin mielessäni läpi haastattelutilanteen. Esittäisin Konstalle kysymykset, rungon mukaisesti sekä niiden pohjalta lisäkysymyksiä jos näin on tarpeen. Päätin kuitenkin, etten lähde tivaamaan vastauksia, vaan olisin tyytyväinen siihen mitä saisin. Lisäksi toimintakertoja läpi käydessämme, näyttäisin niistä kuvia, jotka Konsta on valinnut ja analysoimme yhdessä niitä, tavoitteena saada Konstan selvitys, että miksi juuri ne kuvat ovat hyviä.

Käytyäni tulevan haastattelun läpi mielessäni, varmistin vielä vuorossa olevalta työntekijältä, että osaston tila jossa haastattelu tapahtuisi, olisi varmasti meille varattu. Tällä varmistin sen ettei ketään tule meitä häiritsemään. Haastattelun ajankohta oli tässä mielessä hyvin otollinen sillä Konsta oli ainut lapsi osastolla sillä hetkellä. Näin ollen kukaan muu lapsi ei saanut tilaisuutta ihmetellä, että miksi Konstaa menee aikuisen kanssa osaston välitilaan. Otollisen ajankohdan ansioista minun tai muiden vuorossa olleiden ohjaajien ei tarvinnut vastaila muiden lasten kyselyihin, joita olisi voinut nousta esille tilanteen yhteydessä.

Konstan saavuttua ulkoilulta siirryimme haastattelutilaan, jossa aloitimme haastattelun. Ennen kuin laitoin nauhurin päälle, kävimme läpi yhdessä lumilautailukuvat. Konsta hieman ihmetteli, miksi kuvat käydään jälleen läpi. Kerroin, että olin kiireisen aikataulun takia unohtanut valikoida muiden kuvien joukosta hänen valitsemansa kuvat. Pahoittelin kömmähdystäni ja pyysin poikaa valitsemaan mieleisensä lumilautailukuvat, joita voisimme analysoida varsinaisen haastattelun aikana. Konstan valittua mieleisensä lumilautailukuvat aloitimme haastattelun.

Haastattelun alussa puhuin äänen haastattelun ajankohdan ja tein selväksi, että haastattelun kohteena on toimintakertojen päähenkilö. Kerroin Konstalle myös, että miksi haastattelu nauhoitetaan, poika tuntui ymmärtävän, että syyn nauhoittamiseen (jotta kaikki tärkeä materiaali saadaan nauhalle). Tämän jälkeen toin esille, että toivon mahdollisimman rehellisyyttä haastattelun aikana. Lisäsin vielä, että perustellut vastaukset ovat aina

parempia kuin perustelemattomat vastaukset, mutta en kuitenkaan odota, että kaikki vastaukset tulisi perustella.

Ensimmäinen toimintakertoihin liittyvä asia josta keskustelimme, oli niiden määrä. Konsta laski että toimintakertoja olisi ollut kahdeksan tai kymmenen. Tämän jälkeen laskimme ne yhdessä (minä luettelin toimintakertoja) ja saimme määräksi seitsemän. Seuraavaksi haastattelen poikaa siitä, miten projekti on hänen mielestään mennyt.

Antti: *Eli, miten on projekti mennyt? Miten sä oot kokenu sen?*

Konsta: *Kaikkee jännää ja kivaa.*

Antti: *Okei, eli sä oot tykänny tehä?*

Konsta: *Joo.*

Antti: *Alright.*

Alla oleva haastatteluote koskee toimintaani projektin vetäjänä.

Antti: *Ootsä pystyny projektin aikana luottaa muhun vetäjänä?*

Konsta: *En.*

Antti: *Et oo?*

Konsta: *Eih, vitsi, vitsi, oon (Konsta sanoo tämän nauraen).*

Antti: *Eli, oot?*

Konsta: *Joo.*

Antti: *Eli, sä oot kokenu, et mä tiedän mitä mä teen?*

Konsta: *Joo.*

Tämän jälkeen puhuimme itse toimintakerroista ja siitä, mitä mieltä Konsta on niistä ollut. Sen takia haluan tuoda esille seuraavan keskustelun, joka käytiin haastattelun loppuvaiheessa.

Antti: *Mikä on paras kuva näistä?*

Konsta: *Ehkä scoottauksesta tai parkourista.*

Antti: *Mikä oli paras toimintakerta?*

Konsta: *Parkour*

Antti: *Miks oli parkour?*

Konsta: *En mä tiää, en oo pitkään aikaan ollu parkouria.*

Antti: *Se oli vähän niinku uutta?*

Konsta: *Sillein tuttuu uutta.*

Boulderoinnin Konsta tunsu käsittääkseni itselleen kaikkein vähiten mieluisaksi toimintakerraksi. Konsta toi esille boulderoinnin olleen vaikeaa ja sen sattuneen sormiin, koska ei ole tottunut kiipeilyyn. Kuitenkin hän sanoi boulderoinninkin olleen jokseenkin mukavaa. Boulderoinnista ei myöskään tullut paljoa kuvia, josta on mielestäni myös pääteltävissä, että poika ei pitänyt siitä niin paljon kuin muiden toimintakertojen teemoista.

Seuraavien esittämieni keskusteluiden tarkoituksena on tuoda esille Konstan mahdollista voimaantumista yhtenä Toiminnallisen kuvan tuottamana lopputuloksena. Puhumme tempusta joka nähtävissä joka on nähtävissä liitteessä 10 (Kuva 8).

Antti: *Täs on eri kuvakulmasta, nytki on salama mukana. Täähän on aika hankala temppu?*

Konsta: *Joo.*

Antti: *Täähän meni sulta ekalla kerralla.*

Konsta: *Niin meni, Se on helppo temppu.*

Antti: *Okei, siis se on vaikee, mut sulle helppo?*

Konsta: *Niin.*

Antti: *Se on ainaki näyttävä ku sen tekee yhellä jalalla.*

Konsta: *Kuvassa, mut ei se videossa välttämättä.*

Antti: *Mitä mieltä sä oot tästä kuvasta muuten.*

Konsta: *En mä tiää, ihan jeesh.*

Kuten Konsta itse sanoo, niin temppu on vaikea, mutta hänelle helppo. Hän myös tiedostaa sen olevan näyttävä, vaikka videossa se ei välttämättä ole yhtä näyttävä. Mielestäni Konstan puheista, tämän asian yhteydessä on aistittavissa myönteisyyttä, positiivista latausta sekä itsevarmuutta omaa osaamistaan kohtaa. Näin siis voidaan sanoa, että Konsta on kokenut jonkin asteisen voimaantumisen (vrt. Siitonen 1999, 61). Koen myös seuraavan keskustelun perusteella voivani todeta Konstan suhtautuvan itseään kohtaan myönteisesti ja positiivisesti. Alla oleva keskustelu liittyy studiokuvaan, keskustelun lopuksi puhe on valituista kuvista kaiken kaikkiaan.

Konsta: *Onks vielä kuvia?*

Antti: *On, studiokuvat.*

Konsta: *No, plääh.*

Antti: *Nää mä oon valinnut ihan ite. Sen takia on kiva saada sut hymypoikana sinne (valokuva- albumiin). Mitä mieltä sä olit näistä studiosessioista?*

Konsta: *Booh, ne oli niin läppiä.*

Antti: *Mitä sä meinaat läpillä?*

Konsta: *Ne oli hauskoj.*

(Tässä välissä puhetta osaston toisesta pojasta joka osallistui myös kuvauksiin)

Antti: *Ennen sitä (ennn kuin toinen poika liittyi kuvauksiin mukaan) ku oltiin kahdestaan (minä ja Konsta), niin mitä sä siitä ajattelet?*

Konsta: *Se oli ihan kivaa.*

Antti: *Sen mä muistan et sua vähän ujostutti.*

Konsta: *Joo. Tai ei ujostuttanu, mut jännitti. (Yhteistä naurua studiokuville)*

Antti: *Mä veikkaan et sun isovanhemmat diggaa näistä aika paljon, ja ohjaajat.*

(Konsta naurattaa selkeästi omien studiokuvien katsominen. Hän pyysi nauraen laittamaan kuvat pois)

Antti: *Mitä sä ite ajattelet näistä studiokuvista nyt?*

Konsta: *Ihan jeesh.*

Antti: *Nolottaaks kattoo itteään kuvista?*

Konsta: *Ei. Näyttää just läpältä. Voi naureskella itselleen.*

Antti: *No se on hyvä, et siihen kykenee.*

Antti: *Mitä sä ajattet, et jos sun mutsi tai mummot näkee näitä kuvia, niin mitäköhän ne ajattelee?*

Konsta: *Ne on varmaa ilosii ja sit nauraa niille... innoissaan.*

Antti: *Tota mites, ku sä oot nähny näit kuvia ja selkeesti näitten kuvien kautta sä osaat. Mitä sä aattelet et sä osaat ja se tuodaan ilmi?*

Konsta: *Se on hyvä vaan, et pitää osaa oppia lisää.*

Koen tämän yllä olevan keskustelun perusteella, että Konsta suhtautuu kuviin joissa on itse päähenkilönä positiivisella ja myönteisellä asenteella. Tästä kertoo se, että hän sanoo pystyvänsä nauramaan itselleen. Etenkin kun 12- 15 vuotiaille (niin tytöille kuin pojille) on ominaista, että omaa ulkonäkönsä suhtautuminen herättää epämukavia tai epävarmoja tunteita (BZgA 2010, 26- 27).

Konstan yllä olevasta keskusteluotteesta on havaittavissa myös sosiokulttuurisen innostamisen kasvatuksellinen ulottuvuus (ks. alaluku 4.1 sosiokulttuurinen innostaminen). Konsta toteaa, että otettujen kuvien perusteella pitää oppia lisää. Tämä kommentti on mielestäni selkeä osoitus siitä, että poika haluaa kehittyä lisää. Samalla kyseinen kommentti kertoo myös siitä, että hän suhtautuu osaamiseensa kriittisesti, koska hänen pitää oppia lisää. Tämä on mielestäni osoitus kriittisestä ajattelusta, joka on Konstassa noussut esille Toiminnallisen kuvan kautta syntyneiden kuvien kautta.

Lopuksi tuon esille vielä Konstan vastauksen liittyen, meidän väliseen yhteistyöhön kuvaamisen suhteen toimintakertojen yhteydessä.

Antti: *Mites meän välinen yhteistyö? Tuntuks siltä, et mä kuuntelin sua esim. kuvakulmien suhteen?*

Konsta: *Joo.*

Vastauksesta päätellen Konsta tunsu meidän välisen yhteistyön toimieen. Esillä tuomani keskustelut minun ja Konsta välillä ovat hyvin positiivissävytteisiä. Huomioitavaa on myös, että haastattelutilanteessa Konstan vastaukset olivat hyvin lyhyitä. Merkittävää on myös se, että Konsta ei antanut haastattelun aikana minkäänlaista kritiikkiä tai negatiivista palautetta minun Ohjaajuudesta tai toiminnasta Toiminnallisen kuvan prosessin aikana.

Konstan kohdalla oletan kahden tekijän olevan sen takana, että hänen haastatteluvastaukset olivat hyvin useasti todella lyhyitä ja niistä ei noussut esille todellista kritiikkiä tai palautetta toiminnastani. Ensinnäkin uskon Konstan jännittäneen haastattelua. Oletan myös Konstan odottaneen haastattelun loppumista, koska sen jälkeen olimme sopineet lähtevämme ravintolaan syömään, joka toimisi hyvänä lopetuksena yhteiselle projektille. Nämä kaksi tekijää ovat täysin hyväksyttäviä Konstan kohdalla.

Merkittävää on se, miten minä reagoisin siihen, että poika vastaili lyhyesti ja eikä tuottanut kritiikkiä tai negatiivista palautetta. Minun olisi pitänyt esittää tarkempia kysymyksiä ja ennen kaikkea avoimia kysymyksiä. Esille tuomistani keskusteluotteista on useasti löydettävissä, että Konsta antaessa lyhyen vastauksen, esitän hänelle heti perään suljetun kysymyksen. Suljetun kysymyksen heikkous on siinä, ettei se juuri anna vastaajalle mahdollisuutta tuoda ennalta määrätystä poikkeavia vastauksia (Vuorela 2005, 39). Tästä esitän esimerkkinä kolme eri keskusteluotetta.

Ote 1:

Konsta: *Niin meni, Se on helppo temppu.*

Antti: *Okei, siis se on vaikee, mut sulle helppo?*

Konsta: *Niin.*

Ote 2:

Konsta: *En mä tiiä, en oo pitkään aikaan ollu parkouria.*

Antti: *Se oli vähän niinku uutta?*

Konsta: *Sillein tuttuu uutta.*

Ote 3

Antti: *Eli, sä oot kokenu, et mä tiedän mitä mä teen?*

Konsta: *Joo.*

Yllä olevista esimerkeistä käy esille, miten esittämällä suljettuja kysymyksiä pidän Konstan vastaukset lyhyinä. Tästä johtuen minun kannettava päävastuu sen suhteen, että Konstan vastaukset olivat niukkoja, jonka johdosta haastattelu ei tuottanut niin paljoa hyödyllistä tietoa kuin olisi ollut mahdollista. Kuitenkin on muistettava, että suljettujen kysymysten esittäminen teemahaastattelun yhteydessä on hyväksyttävää (mt. 40).

Haluan vielä korostaa, etten tietoisesti esittänyt suljettuja kysymyksiä. Haastattelun yhteydessä tiesin, että minun oli saatava Konstalta enemmän laajempia vastauksia. En kuitenkaan tajunnut haastattelua tehdessä, että suljettujen lisäkysymysten esittäminen ei auttanut asiaa. Haastattelutilanteessa kuitenkin koin, että suljetut kysymykset olisivat olleet hyvä ratkaisu. Jälkeenpäin ymmärsin, että minun olisi pitänyt esittää lisäkysymykset avoimessa muodossa, jotta Konstan vastauksille olisi todella jäänyt tilaa. Toisaalta on muistettava, että Konstan haastattelu oli ensimmäinen lapsen tai nuoren haastattelu opiskelutehtävän tiimoilta, joten siihen nähden haastattelu meni hyvin. Mielestäni valmistauduin siihen myös riittävästi. En osannut kuitenkaan kuvitella tilannetta, jossa vastaukset olisivat lyhyitä. Näin ollen, en ollut laatinut toimenpiteitä tällaisen tilanteen varalle.

Vaikka olisin voinut suoriutua Konstan haastattelusta paremmin, antoi se kuitenkin omasta mielestäni hyvää palautetta Toiminnallisesta kuvasta ja sen prosessista. Tärkeintä on, että Konsta koki tehneensä kaikkea jännää ja kivaa. Mielestäni poika oli kokenut voimaantumista ja innostamista. Tästä näkökulmasta katosen voin olla tyytyväinen omaan suoritukseeni toimintatutkimuksen aikana. Uskon, että pojalla todella oli hauskaa yhteisten toimintakertojen aikana. Ennen kaikkea oletan näiden toimintakertojen tarjonneen Konstalle lastenkodin arjesta poikkeavaa toimintaa.

8.2 Konstan omahoitajan haastattelu

Konstan omahoitajan haastattelu tapahtui 15.4.2013. Se tapahtui päivä Konstan haastattelun jälkeen. Olin sopinut haastatteluajankohdan viikkoa aikaisemmin. Olin etukäteen päättänyt, etten nauhoita keskustelua. Päätöksen vaikutti ennen kaikkea se, että aikaisempien opiskelutehtävien yhteydessä, jossa olen haastatellut lastensuojelutyöntekijöitä, en ole käyttänyt nauhuria. Sen sijaan olen käyttänyt kysymysrunkoa, jonka mukaan haastattelut ovat edenneet. Kysymykset joihin olen halunnut haastateltavan näkemyksen, olen kerannut yhdessä vastauksia yhdessä haastateltavan kanssa, jotta haastateltavalla jäisi tunne, että häntä on todella kuunneltu. Olen huomannut, että tämä metodi toimii ja ennen kaikkea, mikäli olen tulkinnut, oikein tämä metodi on ollut myös haasteltavalle mieluinen.

Päätin toimia tällä hyväksi koetulla kaavalla myös Konstan omahoitajan haastattelun yhteydessä. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että kun saavuin osastolle, olin miettinyt haastattelukysymykset valmiiksi ja kirjoittanut ne myös paperille (ks. Liite 2). Haastattelun kysymysrunko muodostui viidestä eri kysymyksestä, jotka kaikki koin tärkeiksi ja aiheellisiksi, jotta saisin arvokasta tietoa omasta toiminnasta sekä Toiminnallisesta kuvasta sen prosessin tiimoilta. Hain tietoa myös siitä, mitä toinen työntekijä ajattelee kehittämästäni työkalusta ja sen hyödyistä tai haitoista.

Haastattelu alkoi 16.30 ja kesti noin 45 minuuttia, tapahtumapaikkana oli osaston toimisto. Osaston toinen työntekijä osallistui muutaman kerran haastatteluun, samalla kun suoritti työtehtäviään ja antoi myös oman näkemyksen muutamiin kysymyksiin. En kuitenkaan tuo esille tai tulkitse hänen vastauksiaan tässä tutkielmassa, koska koen, että hän ei ollut tarpeeksi läsnä haastattelussa. Esittäessäni Konstan haastattelun, tuon hänen puheenvuoronsa esille siten, miten olen ne litteroinut. Konstan omahoitajan haastattelun yhteydessä en kuitenkaan esitä keskusteluita erikseen, koska en ole niitä litteroinut, sillä haastattelua ei nauhoitettu. Sen sijaan tuon esille muistiinpanoni haastattelun tiimoilta, nämä ovat minun henkilökohtaisia tulkintojani haastattelusta ja siitä mitä Konstan omahoitaja on haastattelun yhteydessä puhunut (vrt. Vilka 2005, 36- 37). Haluan kuitenkin korostaa, että haastattelun yhteydessä kertosin haastattelusta syntyneen materiaalin kertaalleen kerta läpi Konstan omahoitajan kanssa. Tällä tavoin pyrin varmistamaan, että olen käsittänyt oikein mitä haastateltava on puhunut.

Aloitin haastattelun esittämällä kysymyksen omasta toiminnasta prosessin aikana (ks. Liite 2, kysymys 1). Konstan omahoitaja kertoi, että projekti on mennyt hyvin. Tiimissä (jonka muodostavat osaston, jossa Konsta asuu, vakituiset tai määräaikaiset työssä olevat ohjaajat ja heidän esimiehensä) ei ole tullut esille mitään, josta olisi ilmennyt, että toimintani projektin aikana olisi aiheuttanut ongelmia. Konstan omahoitaja toi kuitenkin esille tärkeän seikan siitä, että hänen tai kenenkään muun osastolla työskentelevän ohjaajan on mahdotonta sanoa, miten asiat todella ovat menneet toimintakerroilla, sillä toimintakerroilla paikalla ovat

olleet ainoastaan minä ja Konsta. Hän kuitenkin lisäsi, että Konsta ei ole tuottanut mitään. Tämän oletan tarkoittavan, mikäli käsitin oikein, että Konstan käytöksessä ei ole ilmennyt mitään oireilua, joka johtuisi Toiminnallisen kuvan prosessista.

Seuraava kysymykseni liittyi projektin hyötyyn, eli miten Konstan omahoitaja on kokenut projektista olleen apua (ks. Liite 2, kysymys 2). Konstan omahoitaja kertoi, että työntekijöille on ollut apua, kun yksi lapsi on pois. Tulkintani mukaan hän tarkoitti sitä, että muilla ohjaajilla on yksi lapsi vähemmän huolehdittavan työvuoron aikaan, kun Konsta on ollut toimintakerroilla minun kanssani. Toinen erittäin oleellinen seikka jonka Konstan omahoitaja toi esille, on Konstalle projektista jäävä konkreettinen jälki kuvien kautta. Omahoitaja puhui myös siitä, että prosessin aikana otetut kuvat todella osoittavat Konstan toimineen mieleistensä toimintojen parissa.

Kolmannen kysymyksen (ks. Liite 2, kysymys 3) tarkoituksena oli saada tähän työhön Konstan omahoitajan näkemys siitä, että onko Toiminnallisesta kuvasta ollut Konstalle hyötyä ja onko se näkynyt Konstan käytöksessä. Kysymyksen yhteydessä Konstan omahoitaja puhui siitä miten Konstan käytös on ollut kauttaaltaan parempaa kuluneen 2- 3 kuukauden aikana. Hän kuitenkin painotti, että merkittävästi parantunutta käytöstä ei voi linkittää Toiminnallisen kuvan projektiin. Kysymyksen yhteydessä tuli esille monia asioita, joiden mukaisesti Konstan omahoitaja perusteli Konstan parantunutta käytöstä, mutta en katso tarpeelliseksi tuoda Konstan omahoitajan perusteluita tämän opinnäytetyön yhteydessä esille, sillä ne eivät ole perua Toiminnallisesta kuvasta. Muutenkin on eettisesti arveluttavaa, että kirjoittaisin Konstan käyttäytymistä, joka ei ole sidoksissa Toiminnallisen kuvan prosessiin, tämän opinnäytetyön yhteydessä. Kuten Hirsjärvi & Hurme (2009,194) toteavat, haastatteluotteita ei tulisi irrottaa eikä esittää väärissä asiayhteyksissä.

Haastattelun neljäs kysymys (ks. Liite 2, kysymys 4) käsitteli mielipiteitä Toiminnallisen kuvan toimivuudesta toisen sosiaaliohjaajan näkökulmasta. Tässä tapauksessa se tarkoitti sitä, että miten Konstan omahoitaja näkee Toiminnallisen kuvan toimivuuden tai merkityksen. Konstan omahoitaja totesi aikuisen kanssa tehdyn toiminnan olevan aina hyväksi lapselle. Hän myös osti esille sen seikan, että Toiminnallisen kuvan kautta asiat on mahdollista saada perille paremmin, koska se on enemmän kuin pelkkää puhetta.

Viides ja viimeinen kysymys haastattelussa liittyi oman toimintani kehittämiseen. Kysymyksenä olisi siis se, mitä olisin voinut tehdä projektin aikana paremmin? Halusin tähän kysymykseen nimenomaan Konstan omahoitajan vastauksen, sillä hän on opinnäytetyöni yhteyshenkilö ja näin ollut mukana siinä roolissa siitä lähtien kun tutkimuslupa lähetettiin Helsingin kaupungin sosiaalivirastoon. Kysymykseen sain ainoastaan positiivista palautetta. Konstan omahoitajan mukaan olen toiminut hyvin projektin yhteydessä. Projekti on ollut

toimiva kokonaisuus ja se on ollut muutakin kuin toimintaa. Tällä hän tarkoitti sitä, että tulin osastolle hyvissä ajoin ennen toimintaa, vein Konstan toimintapaikalle, olin siellä hänen kanssaan, toin hänet sieltä, hoidin iltatoimet (paitsi lumilautailun ja haastattelun yhteydessä).

Saatuani kaikkiin viiteen kysymykseen Konstan omahoitajan näkemyksen, kertosin vastaukset yhdessä hänen kanssaan, mitä olimme puhuneet ja mitä hän oli vastannut. Näin hain häneltä ikään kuin hyväksynnän syntyneille muistiinpanoilleni haastattelun yhteydessä. Haastattelun jälkeen kerroin vielä, että varsinaisessa opinnäytetyötekstissä en käytä Konstan omahoitajan oikeaa nimeä, vaan tekstissä hän esiintyy nimellä Konstan omahoitaja. Tämä osaltaan varmisti tutkimuksen hyvää eettistä käytäntöä. (vrt. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 7).

Kaiken kaikkiaan haastattelu meni mielestäni hyvin. Sain Konstan omahoitajalta tärkeää palautetta toiminnasta Toiminnallisen kuvan prosessin yhteydessä. Lisäksi haastattelu toi esille hänen näkemystään Toiminnallisen kuvan toimivuudesta työkaluna sosiaaliohjaajan työvälineenä lastensuojelutyössä. Konstan omahoitajan haastattelua tuo tähän opinnäytetyöhön arvokasta painoarvoa, sillä ilman hänen ajatuksiaan Toiminnallista kuvan toimivana työkaluna olisi jäänyt täysin minun harteilleni.

On kuitenkin muistettava, että haastattelua ei nauhoitettu. Näin ollen tässä tutkielmassa Konstan omahoitajan ääni tulee esille minun tulkintojeni kautta. Kyse on siis omasta henkilökohtaisesta tulkinnastani (vrt. Vilkkä 2005, 37). Alleviivaan, että haastattelun yhteydessä kävimme omahoitajan vastaukset yhdessä läpi, jolloin hän olisi voinut vielä vastauksiaan muokata tai muuttaa. Tällä tavoin pyrkimykseni oli saavuttaa entistä luotettavampaa materiaalia (vrt. mts.). Kuitenkin on todettava, että Konstan omahoitajan haastattelun luotettavuutta nakertaa se, etten nauhoittanut sitä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 185). Tähän syynä on se, että haastattelun nauhoittamisen koen etenkin itselleni epämiellyttäväksi. Olen myös onnistunut saamaan muutamien aikaisempien opiskelutehtävien yhteydessä hyvää materiaalia työntekijöiden haastatteluista ilman nauhuria.

En kokenut tarpeelliseksi esittää lisäkysymyksiä esimerkiksi sen suhteen, että miksei toiminnastani Toiminnallisen kuvan prosessin aikana ole mitään negatiivista sanottavaa. Kysymysrunon kysymykset olivat avoimia, lukuunottamatta ensimmäistä kysymystä (ks. liite 2). Mikäli ensimmäisen kysymyksen tiimoilta olisi tullut esille, että toimintani oli aiheuttanut ongelmia Toiminnallisen kuvan prosessin aikana. Olisin tehnyt lisäkysymyksiä ja yrittänyt selvittää, että minkälaisia ongelmia ja minkä asian yhteydessä ongelmia on esiintynyt. Nyt Konstan omahoitajan vastaukset olivat kuitenkin positiivisia, enkä nähnyt syytä kaivaa väkisin jotain negatiivista esille toiminnastani tai Toiminnallisesta kuvan prosessin tiimoilta.

Jos jotain parannettavaa tai selkeitä kehittämisen kohteita olisi ilmennyt, olisivat ne varmasti tulleet esille haastattelun aikana, ilman lisäkysymysten tarvetta. Luotan siihen, että aikuinen ihminen haluaa ja pystyy antamaan kriittistä tai negatiivista palautetta, jos sellaiseen on aihetta. Olen siis tyytyväinen siihen, että Konstan omahoitajan haastattelussa ei tullut mitään negatiivista esille. Mielestäni minulla on perusteet todeta, että Konstan omahoitaja on ollut tyytyväinen siihen miten olen toiminut tämän prosessin aikana.

8.3 Valmiin valokuva-albumin luovutus

Valmiin valokuva-albumin luovutin Konstalle 24.5.2013. Kyseessä on Toiminnallisen kuvan vaihe yhdeksän, jonka tarkoituksena on antaa projektille päätös ja samalla kerätä päähenkilön palautetta valmiista kuva- albumista. Samalla esitin vielä muutaman kysymyksen liittyen yhteiseen projektiimme. Tapaamisesta oli alustavasti sovittu edellisellä viikolla. Varmistin kuitenkin ajankohdan päivää aikaisemmin siltä varalta, että Konsta ei ole esimerkiksi lähtenyt lyhyellä varoitusajalla viikonlopuksi mummulle. Edellinen tapaaminen opinnäytetyön merkeissä oli ollut viisi viikkoa sitten. Tänä aika olin kuitenkin käynyt Konstan syntymäpäiväkutsuilla, jonne vein Konstan studiokuvia (ks. liite 13) hänen sukulaisilleen. Valmiin albumin luovutuksen yhteydessä, esitin muutaman kysymyksen (ks. liite 3), joihin Konsta antoi vastauksensa.

Paikalla oli Konstan ja minun lisäksi Konstan omahoitaja ja toinen vuorossa olevan työntekijä. Muita lapsia tai nuoria ei ollut paikalla. Olimme kaikki ruokapöydän ääressä ja tapahtumaa varten toin keksejä. Aikuisille keitin kahvia, Konstalle tarjoihtiin limua. Ennen kuin Konsta aloitti albumin tutkimisen, selitin läsnäolijoille, että teen tilanteesta havaintoja, jotka käyn kirjaamassa ylös tapahtuman jälkeen toimiston tiloissa. Kerroin myös näyttäväni kirjaukseni Konstalle.

Painotin, että tilannetta ei nauhoiteta, koska haluan pitää tapahtuman mahdollisimman rentona. Läsnäolijat antoivat ymmärtää, että ymmärsivät mitä sanoin, eikä kukaan ei ilmaissut, etten saisi tehdä havaintoja tapahtuman yhteydessä. Koska halusin pitää tilanteen mahdollisimman välittömänä, en tehnyt muistiinpanoja tai pitänyt esillä minkäänlaista kysymyspaperia. Tästä johtuen olin harjoittelut tekemäni kysymysrunon ulkoa. Halusin, että kansion luovutus olisi mahdollisimman rento tapahtuma, koska se olisi samalla projektin lopetus. Mielestäni on täysin oikeutettua etenkin Konstan kohdalla, että yhteinen projektimme päättyy rennoissa ja mukavissa merkeissä.

Konsta kävi valokuva- albumin kuvia läpi. Tilanteen yhteydessä puhuimme myös muustakin kuin yhteiseen projektiin liittyvistä asioista, jotka olivat kuitenkin pääpuheenaihe. Tuon kuitenkin seuraavaksi esille ainoastaan projektiin liittyviä asioita. Konsta valitsi kolme

mieleistään kuvaa, kun kysyin mikä on hänen lempikuvansa kansiossa. Konstan lempikuvat, joista kaksi on nähtävissä tämän työn yhteydessä, ovat kuva 5 (ks. liite 7) ja kuva 9 (ks. liite 9). Huomioitavaa oli, että Konsa mieleissään esitteli varsinkin kuvaa 5 muille aikuisille. Lisäksi hän esitteli innokkaasti myös parkour- ja scoottauskuvia.

Tälläkään kertaa, Konsta ei sanonut, mitään negatiivista projektin suhteen, kun esitin hänelle kysymyksen siitä. En kuitenkaan lähtenyt kaivamaan väkisin esille jotain negatiivista, vaan päätin luottaa pojan mielipiteeseen. Sen sijaan Konsta antoi kuvien koosta hyvää palautetta, sillä hänen mielestä on ainoastaan hyvä asia, että kuvat ovat isoja. Hän myös piti kansion materiaalia hyvänä. Lopuksi hän sanoi, että lähtisi uudelleen mukaan vastaavanlaiseen projektiin, kun häneltä sitä kysyin.

Tuokion loputtua, Konsta lähti ulos. Minä menin toimistoon kirjoittamaan havaintojani ylös. Oli hyvä, että pääsin kirjoittamaan nopeasti tapahtuman jälkeen, sillä näin sain mahdollisuuden kirjoittaa tuoreesta muistista. Kirjasin havaintojani noin puoli tuntia, jonka aikana Konsta oli saapunut osastolle. Kun olin saanut kirjaukseni valmiiksi, näytin sen Konstalla ja pyysin häntä lukemaan sen läpi. Hänen mielestään siinä ei ollut mitään muutettavaa, kun sitä häneltä kysyin. Tämän jälkeen toin selkeästi esille, että yhteinen projekti on saatu päätökseen.

Kuten Konstan omahoitajan haastattelun yhteydessä, niin myös valmiin valokuva- albumin yhteydessä saadun tiedon luotettavuutta heikentää se, etten tilannetta nauhoittanut (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2009, 185). Kyse on enemmänkin omien havaintojen esittämisestä siitä, mitä Konsta tapahtuman yhteydessä puhui (vrt. Vilka 2005, 37). Kuten jo aikaisemmin mainitsin, halusin pitää tilanteen mahdollisimman rentona. Tämä ei olisi ollut mahdollista jos olisin tilanteen nauhoittanut tai tehnyt sen aikana muistiinpanoja. On kuitenkin hyvä muistaa, että havaintojeni luotettavuutta lisäsi se, että näytin ne Konstalle (mts.).

8.4 Itsearviointi

Arvioidessani omaa toimintaani tämän opinnäytetyön yhteydessä nousevat Konstan ja hänen omahoitajansa haastattelut isoon arvoon. Heidän näkemyksensä Toiminnallisesta kuvasta ja sen prosessista ovat tärkeintä palautetta jota olen voinut saada. Itsearvionnin yhteydessä tuon niitä puutteita esille, jotka koen tämän työn tai opinnäytetyöprosessin kannalta tärkeiksi. Puutteiden lisäksi tuon esille muutaman asian, joiden koen menneen hyvin tämän opinnäytetyön yhteydessä. Nämä hyvin menneet asiat tässä työssä, ovat sellaisia joihin olen itse tyytyväinen. Näin sen takia, koska ne asiat joiden koen menneen hyvin tämän prosessin, ovat tuottaneet hyötyä ja hyvää oloa siinä mukana oleville tahoille, siis Konstalle ja työelämän yhteistyökumppanille.

Puutteet ja hyvin menneet asiat tämän tutkielman suhteen pyrin tuomaan refleksiivisyyden kautta. Refleksiivisyys on ominaista toimintatutkimuksen syklille, koska toiminnan arviointi tuottaa ymmärrystä, joiden pohjalta on mahdollista kehitellä uusia toiminta- ja tutkimustapoja (Heikkinen & Syrjälä 2007, 154). Tästä johtuen minun on ymmärrettävä etenkin työni puutteita tai kehittämiskohteita. Tämä mahdollistaa oman kehittymiseni tutkijana ja oppijana. Lisäksi se antaa puitteet Toiminnallisen kuvan kehittämiseksi. Hyvä on myös huomioda, että työni hyvien puolien tiedostaminen antaa minulle ymmärrystä siitä, mikä on mennyt hyvin. Tämä pitää motivaatio ja haluni yllä etenkin Toiminnallisen kuvan kehittämisen suhteen tulevaisuudessa.

Selkein tekijä, jonka yhteydessä tarvitsen harjoitusta, on lapsen haastattelu. Tässä tapauksessa tarkoitan lapsen haastattelua tutkimustyön yhteydessä. Koen, että olisin voinut saada paljon enemmän hyödyllistä tietoa Konstan haastattelusta, jos olisin itse suoriutunut paremmin haastattelutilanteesta. Seuraavalla kerralla lasta tai nuorta haastatellessa, pyrin kaikin tavoin välttämään suljettujen kysymysten esittämistä. Minun on myös kyettävä saamaan haastateltava vastaamaan pidemmin tai laajemmin. Tämä vaatii enemmän alan kirjallisuuteen tutustumista sekä käytännön kokemusta. Konstan haastattelu oli kuitenkin ensimmäinen laatuaan. Tältä kantilta ajateltuna se antoi minulle hyvät lähtökohdat, josta minun on hyvä lähteä kehittää oppimistani asian suhteen.

Ajanpuute häiritsi myös opinnäytetyöni tekemistä. Työn tekemiseen olin varannut aikaa, kun aloitin projektin viime syksynä. Ongelma on kuitenkin se, että opinnäytetyöprosessin aikana suoritin myös muita opintojaksoja. Näin ollen en voinut laittaa täyttä panostustani ja aikaani opinnäytetyöhön. Tämä oli kuitenkin harkittu päätös, koska halusin nopeuttaa valmistumistani. Prosessin aikana minulle kävi kuitenkin selväksi, että muiden opiskelutehtävien suorittaminen opinnäytetyön ohessa kuormitti minua liikaa. Jos aloittaisin vastaavan projektin uudelleen, huolehtisin, että voisin antaa sille kaiken keskittymiseni.

Projektin aikana puhuin itse valokuvauksesta aivan liian vähän. Tämä opinnäytetyö tutkii valokuvausta, joten pitänyt tuoda tarkemmin esille miten kuvaan ja millä kameralla. Tästä tutkielmasta ei käy ilmi, että onko tavallisella kameralla ylipäänsä mahdollista saada samantasoisia kuvia kun mitä liitteissä 8-13 on nähtävissä. Toimintakerroilla minulla oli mukana ammattilaiskäyttöön soveltuva kamerarunko, siihen laadukas objektiivi ja tehokas salama. Näiden laitteiden avulla valmiit kuvat ovat laadullisesti paljon korkeampaa tasoa kuin mitä tavallisella kameralla pystyy saamaan, varsinkin kun kyse on liikkeen kuvaamisesta. Sen sijaan, että olisin käyttänyt huippuluokan kuvausvälineitä, olisi minun pitänyt tehdä koko projekti ihan tavallisen kameran kanssa ja korostaa sen käyttöä. Näin lukijalle olisi selkeästi

tullut esille, että Toiminnallista kuvaa voi todella käyttää lastensuojelutyössä työvälineenä tavallista kameraa käyttäen.

Opinnäytetyöni yhteydessä en myöskään tuo esille valokuvan käyttöön liittyvää vallankäyttöä tai muuta problematiikka. Tässä työssä olisi pitänyt tuoda vahvemmin ja laajemmin esille kuvan käytön yhteyteen liittyvästä vallankäytöstä. Tämän lisäksi kuvalle ominaista on sen kyky pysäyttää vallitse hetki, jolloin otettu kuva näyttää sen hetken juuri sellaisenaan kuin se kuvassa on. Tämä on kuitenkin petollista, sillä kuva jättää näyttämättä kaiken mitä ympärillä voi tapahtua samaan aikaan, sillä kuva on ainoastaan yksi rajattu ote tapahtuneesta. Se ei myöskään kerro mitä on tapahtunut tai tulee tapahtumaan, vaikka kokonaisuuden kannalta nämä ovat oleellisia seikkoja. (vrt. Savolainen 2009, 213.) Koen, että tämän kaltaista problematiikkaa minun olisi pitänyt tuoda tässä työssä esille lähteiden kautta. Valokuvan problematiikan ymmärtäminen estää tapahtumien ja tilanteiden manipulointia ja lisäksi se pohjustaa eettisesti tervettä tapaa toimia. Kuvalla kun mahdollista kertoa tuhat sanaa siitä, miten itse näkee asiat ja se ei välttämättä ole totuudenmukainen kertomus (mt., 214).

En tuonut valokuvaan käyttöön liittyvää problematiikka selkeämmin esille, koska en ajattelut asiaa kovin paljoa tämän opinnäytetyön aikana. Tämä puolestaan johtuu siitä, että opinnäytetyön prosessin aikana esille nousi niin paljon uusia asioita, kuten esimerkiksi toimintatutkimuksen teoria ja sen käytäntö, tutkimuseettisyyteen liittyvät tekijät taikka lapsen haastattelu. Muun muassa näiden asioiden sisäistäminen vei minulta paljon aikaa ja voimavaroja, jonka takia valokuvan käyttöön liittyvä problematiikka unohtui. Tämä seikka nousi esille kuitenkin esille opinnäytetyöprosessin viime metreillä. Siinä vaiheessa tämän teeman liittäminen osaksi työtäni ei ollut mahdollista ajanpuutteen vuoksi. Olen kuitenkin kiitollinen, että tämä seikka nousi esille, sillä olen siitä erityisen kiinnostunut kuvankäyttöön liittyvästä vallankäytöstä ja problematiikasta, näin on syntynyt halua oppimiseen näiden asioiden suhteen.

Seuraavaksi tuon esille niitä asioita, jotka ovat mielestäni menneet hyvin. Toimintatutkimusta voidaan määrittää myös toimivuusperiaatteen näkökulmasta. Tällöin arvioidaan toimintatutkimuksen käytännön vaikutusta, kuten hyödyn tai osallistujien voimaantumisen kannalta. Toimivuuden näkökulmasta arvioidessa on varottava, että suoraviivaista hyötyä arvioidessa, tutkija ehkä tiedostamatta kaunistelee tuloksia (Heikkinen & Syrjälä 2007, 155-156.) Mielestäni, kuten jo aikaisemmin mainitsin, niin toimintatutkimuksen päähenkilö on haastattelun perusteella kokenut mielestäni jonkin asteisen voimaantumisen. Konsta on myös kertonut kokeneensa toimintakerrat jänninä ja kivoina. Olen hyvin tyytyväinen siitä, että Konsta on saanut opinnäytetyöni kautta mahdollisuuden toimia mieleistensä toimintojen parissa ja vielä nauttinut tämän mahdollisuuden tuomista hetkistä.

Konstan omahoitajan Haastattelun perusteella voidaan myös sanoa, että Toiminnallinen kuva on toiminut työkaluna sosiaaliohjaajan työssä. Kuten hän mainitsee, vaikkakin vain minun haastattelumuistiinpanojeni kautta, niin Toiminnallinen kuva tarjoaa aikuiselle ja lapselle tai nuorelle yhteistä aikaa. Toinen oleellinen asia, jonka hän tuo esille on hänen ajatuksensa siitä, että Toiminnallinen kuva jättää konkreettisen jäljen, jolloin se on vahvempaa kuin pelkkä puhe. Konstan omahoitaja on ollut projektiin tyytyväinen ja kokenut, että siitä on ollut apua myös henkilökunnalle.

Toiminnallinen kuva toimi siis Konstan kohdalla hyvin. Se sai myös hyvää palautetta Konstan omahoitajalta. Tosiasia on kuitenkin, että suoritin toimintatutkimuksen, jonka päätarkoituksena oli saada tietoa Toiminnallisesta kuvasta sosiaaliohjaajan työvälineenä, yhdessä nuoren kanssa, jonka olen tuntenut jo yli kaksi vuotta. Tunsin päähenkilön ja osasin odottaa hyviä tuloksia. Olin hyvin varma siitä, että Toiminnallinen kuva tulisi toimimaan Konstan kanssa, koska tiesin hänet aktiivisena toimivana ihmisenä, jonka kanssa on helppo toimia ja kommunikoida.

Opinnäytetyöprosessin aikana onnistuin liittämään Toiminnalliseen kuvaan toimivaa ja oleellista teoriaa. Opinnäytetyön kenttätyövaiheen jälkeen oli selvää, että olen toiminut tämän teorian pohjalta teorian pohjalta. Esimerkiksi toimintatutkimuksen kenttätyön kulmakivet (ks. luku 5.2) toteutuvat hyvin toimintakertojen aikana. Samoin asiakkaan kohtaaminen, sosiokulttuurinen innostaminen ja voimaantumisen tulevat hyvällä tavalla esille toiminnassani Konstan kanssa. Toiminnallisen kuvan tämän hetkinen teoriapohja on toimiva, mutta sitä on syvennettävä ja laajennettava. Teorian pohjan syventäminen ja laajentaminen on siinä mielessä tärkeää, että se antaa tietoa toimia myös sosiaaliohjaajan roolissa paremmin. Mitä paremmin hallitsen teorian osaamisen, sitä paremmin voin toimia käytännössä. Tämä pätee myös suhteessa Toiminnallisen kuvan käyttöön.

9 Eettinen pohdinta

Tutkielmani eettisyyteen olen suhtautunut äärimmäisen vakavalla asenteella. Tämä johtuu siitä, etten missään olosuhteissa halua työstäni koituvan haittaa Konstalle. Sen takia tämän työn luvun 3 (Päähenkilönä on huostaanotettu nuori) sisältämä seitsen kohdainen eettinen ohjenuora, jota tämä tutkielma on noudattanut, on ollut minulle tärkein ohje opinnäytetyöprosessini aikana. Luvussa 3 käy myös selväksi, että Konstaa, kuin hänen hoitohenkilöitään, äitiään ja Konstan asioita hoitavaa sosiaalityöntekijää on hyvissä ajoin tiedotettu, minkälaiseen tutkimukseen Konsta osallistuu ja mitä sen tiimoilta tapahtuu. Tämä on eettisestä näkökulmasta hyvin oleellinen asia. (vrt. Nieminen 2010, 37.)

Toinen tutkielmaani liittyvä eettinen seikka on sen luotettavuus. Kuten aikaisemmin toin jo esille, niin Konstan haastattelusta en saanut tietoa niin paljon kun olisin voinut saada (ks. alaluku 8.1 Konstan haastattelu). Konstan omahoitajan haastattelun yhteydessä en käyttänyt nauhoitusta. Näin ollen se on esitetty omien havaintojeni kautta. Tässäkin suhteessa sen luotettavuutta laatua on syytä pohtia (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2009, 185). Mielestäni on kuitenkin eettisesti oikein, että tuon nämä seikat selkeästi esille sekä perustelen, että miksi näin on tapahtunut.

Opinnäytetyöprosessin suurimmaksi eettiseksi ongelmaksi koin sen, etten ehtinyt saada tutkimuslupaa (ks. 6) liitehyväksyttynä ennen kuin toimintatutkimuksen kenttätyö lähti käyntiin. Ilmoitin asiasta lastenkodin johtajalle. Hän totesi, ettei se ole ongelma, koska toimintakertojen yhteydessä on enemmänkin kyse siitä, että minä, osaston taholta luotettava henkilö, vien pojan toimimaan osaston rajojen ulkopuolelle. Näin ollen tutkimuslupan puuttuminen ei ollut ongelma. Olin kuitenkin hyvin tietoinen siitä, etten olisi voinut käyttää esimerkiksi toimintakerroilta saatuja kuvia, mikäli tutkimuslupaani ei olisi hyväksytty. Tutkimuslupa kuitenkin hyväksyttiin 6.3.2013. Opinnäytetyöprosessin sisältämässä Laadullinen tutkimus- työpajan yhteydessä (3.5.2013) kävi myös ilmi, että olen toiminut oikein ilmoittaessani tutkimuslupan puutteesta johtajalle. Työpajan ohjannut lehtori neuvoi minua kirjottamaan näkemykseni käymästä keskustelusta johtajan kanssa lopulliseen työhöni.

Vilka (2005, 31) tuo esille, että metodit valikoituvat tutkimushankkeissa toimeksiannon, tutkimusongelman ja tutkimuksen tavoitteiden mukaisesti. Tutkielmani kohdalla metodiksi muodostui toimintatutkimus sen johdosta, että kenttätyö tehdään henkilön kanssa sekä työn tarkoituksena on kehittää ja tutkia uutta menetelmää (ks. luku 5 Toimintatutkimus). Näin työni noudatti hyvän tieteellisen käytännön noudattamista (mts.).

10 Yhteenveto

Tutkielmani osoittaa, että Toiminnallista kuvaa on mahdollista käyttää onnistuneesti sosiaaliohjaajan työkaluna lastenkodin arjessa. On kuitenkin todettava, että yksi onnistunut tapaus ei tee siitä toimivaa menetelmää. Toiminnallinen kuva on kokeiltava muiden lasten tai nuorten kanssa. Lisäksi se tarvitsee muiden työntekijöiden käyttökokemuksia. Nämä seikkojen pohjalta suunnittelen omaa toimintaani Toiminnallisen kuvan kehittämisen suhteen.

Konstan kanssa olen saanut hyviä kokemuksia Toiminnallisesta kuvasta. Tulevaisuudessa minun on käytettävä Toiminnallista kuvaa muiden lasten tai nuorten. Näin saisin käyttökokemuksia muilta asiakkailta, joiden pohjalta työkalun kehittäminen todella olisi mahdollista. Tosiasia on kuitenkin se, että Toiminnallinen kuva ei voi muodostua

vartenotettavaksi työvälineeksi lastensuojelussa, ellei sitä käytetä eri tilanteissa, eri asiakkaiden kanssa.

Tietoa on saatava myös siitä, miten Toiminnallinen kuva toimisi nuorten kanssa, jotka eivät ole yhtä aktiivisia kuin Konsta. Olen työkokemukseni kautta tavannut lapsia tai nuoria, jotka ovat masentuneita ja sisäänpäin kääntyneitä, eivätkä innostu toiminnasta. Miten Toiminnallinen kuva työkaluna toimii heidän kanssaan? Miten sitä voisi kehittää tältä pohjalta? Toinen pohdittava seikka joka myös nousee työkokemuksen pohjalta esille, on ajan- sekä resurssien käyttö. Yksi työntekijä saa hyvin harvoin mahdollisuuden lähteä toimimaan useaksi tunniksi yhden lapsen tai nuoren kanssa, jättäen muut työntekijät osastolle hoitamaan muita lapsia tai nuoria. Tästä johtuen Toiminnallista kuvaa tulisi voida käyttää myös ryhmien kanssa, silloin se olisi entistä tehokkaampi ja käytännöllisempi työkalu lastensuojelutyöhön.

Seuraava konkreettinen askel on kuitenkin Toiminnallisen kuvan oppaan kehittäminen ja valmistaminen. Oppaan avulla Toiminnallista kuvaa olisi helpompi viedä eteenpäin. Lisäksi opas antaisi konkreettisen muodon Toiminnalliselle kuvalle. Tällä hetkellä sen yhdeksän vaihetta on kirjoitettu tähän työhön. Koen kuitenkin, että nuo yhdeksän vaihetta tulisi esittää selkeämmin ja visuaalisemmin, jotta Toiminnallisen kuvan käyttö olisi selkeämpää. Näin sitä olisi myös helpompi lähteä tekemään pienin askelin yhä tunnetummaksi työvälineeksi lastensuojelun piiriin ja sen jälkeen sitä olisi mahdollista lähteä levittämään laajemmin muille sosiaalialan työkentille.

Lähteet

Burke, K. 2010. Skiing and Snowboarding - Beginner's guide. Need2Know: Peterborough

BZgA., Federal Centre for Health Education. 2010. Standards for Sexuality Education in Europe - A framework for policy makers, educational and health authorities and specialists. Sementic Lingua Nordiga Oy (suom.). Helsinki: Valopaino. Viitattu 6.5.2013.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/039844e2-c540-4e81-834e-6f11e0218246>

Edwardes, D., The Parkour & freerunning handbook. Virgin books: London

Halkola, U., Koffert T., Mannermaa L., Koulu, L. (toim.). 2009. Valokuvan terapeutinen voima. Keuruu: Otavan kirjapaino

Harju, V. 2009. Lapsi linssin takana - valokuvaus lastensuojelun työvälineenä. Teoksessa Halkola, U., Koffert T., Mannermaa L., Koulu, L. (toim.). Valokuvan terapeutinen voima. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy 229 - 236.

Heikkinen, H.L.T. 2007. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen, H.L.T, Rovio, E., Syrjälä, L. (toim.). Toiminnasta tietoon - Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy. 16- 37.

Heikkinen, H.L.T. & Syrjälä, L. 2007. Tutkimuksen arviointi. Teoksessa Heikkinen, H.L.T, Rovio, E., Syrjälä, L. (toim.). Toiminnasta tietoon - Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy. 144- 161.

Heikkinen, H.L.T. & Rovio, E. 2007. Toimintatutkimuksen raportointi. Teoksessa Heikkinen, H.L.T, Rovio, E., Syrjälä, L. (toim.). Toiminnasta tietoon - Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy. 114- 129.

Heikkinen, H.L.T. & Rovio, E. & Kiilakoski, T. 2007. Toimintatutkimus prosessina. Teoksessa Heikkinen, H.L.T, Rovio, E., Syrjälä, L. (toim.). Toiminnasta tietoon - Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Vantaa: Dark Oy. 78-93.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Kantonen, L. 2005. Telтта- kohtaamisia nuorten taidetyöpajoissa. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy

Kaivola, T., Launila, H. 2007. Hyvä työpaikka. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy

Kuula, K. 1999. Toimintatutkimus - Kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Tammer-Paino Oy

Kelby, S., 2010. The Digital photography; The digital photography book, volume 2; The digital photography book 3 ja Scott's Kelbys's 7- point system for Adobe Photoshop. Peach Press. Suuri digikuvauskirja. 2011. Lahtinen, T. - Peltoniemi, M. - Ketola, V-K. - Pankasalo, J. (suom.). Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Kemppainen, P. 2000- Lasten ja nuorten tunne- elämän häiriöt. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy

Lastensuojelulaki 417/ 2007. Annettu Helsingissä 13.4.2007.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer- Paino

Kurki, I. 2006. Kansalainen persoonana yhteisössään. Teoksessa Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen - Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan. Kurki, L. & Nivala E. Tampere: Tampereen Yliopistopaino. 115- 187.

Kurki, L. 2007. Nuorisokasvatus sosiokulttuurisen innostamisen kehyksessä. Teoksessa Nuorisokasvatuksen teoria- perusteita ja puheenvuoroja. Nivala, E., Saastamoinen M. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 201- 228.

Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Juva: Bookwell Oy

Niemelä, M. 2010. Välähdyksiä - Parhaat vinkit salakuvaukseen. Porvoo: WS Bookwell

Nieminen, L. 2010. Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Lagström, H., Pösö, T., Rutanen N. & Vehkolahti K. (toim.). Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Yliopistopaino. 25-42.

Nuorisolaki 72/2006. Annettu Helsingissä 27.1.2006

Nurmi, J-K. 2006. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen P., Korkiakangas, M., Lyytinen, H. (toim.). Näkökulmia kehityspsykologiaan- Kehitys kontekstissaan. Helsinki: Werner Söderström Oy. 256- 271.

Partanen, MM., 2007., Mellareilla kiipeillään kävelymatkan päässä metroasemalta. Helsingin sanomat. Viitattu 4.4.2013.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Mellareilla+kiipeill%C3%A4%C3%A4n+k%C3%A4velymatka+n+p%C3%A4%C3%A4ss%C3%A4metroasemalta/HS20070901SI1KA02khl>

Pietiläinen, P., Tervasmäki, R., Tuunanen, K., Wilen, E. 1996. Ryhmä toimii ja oppii. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto

Riitonen, A., 2011. Scoottaus sai pysyvän jalansijan - katso video. Helsingin uutiset. Viitattu 4.4.2013. <http://www.helsingin uutiset.fi/artikkeli/79064-scoottaus-sai-pysyvan-jalansijan-katso-video>

Räsänen, J. 2006. Voimaantumisen mahdollistaminen ja ratkaisut - Yhteiskunnan, yhteisön, ja yksilön valtaistaminen. Nuorten työhönohjaus: Nuda Express

Savolainen, M. 2008. Maailman ihanin tyttö- World loveliest girl in the world. Helsinki: Blink Entertainment Oy

Savolainen, M. 2009. Voimauttava valokuva. Teoksessa Halkola, U., Koffert T., Mannermaa L., Koulu, L. (toim.). Valokuvan terapeuttinen voima. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy 211- 236

Savolainen, M. 2013. Voimauttavna valokuvan menetelmä. Viitattu 24.04.2013. <http://www.voimauttavavalokuva.net/metelma.htm>

Savolainen, M. 2013. Koulutukset. Viitattu 24.04.2013. <http://www.voimauttavavalokuva.net/koulutukset.htm#Kasvattajat>

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun Yliopisto

Sosiaaliportti. 2012. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 17.5.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/muodot/lastensuojelulaitokset/>

Suomen lasten ja nuorten säätiö 2013. Elämäntaidot - osaamisemme ydin. Viitattu 3.5.2013. <http://www.nuori.fi/toiminta/elamantaidot>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 7.5.2013.
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf_0.pdf

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy

Vuorela, S. (2005) Haastattelumenetelmät. Ovaska, S., Aula, A. & Majaranta, P. (toim.) Käytettävyystutkimuksen menetelmät. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos B-2005-1. , 37-52. Saatavilla myös sähköisesti osoitteessa:
<<http://www.cs.uta.fi/usabsem/luvut/3-Vuorela.pdf>>. Luettu 23.5.2013.

Vuorinen, R. 1998. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY - Kirjapainoyksikkö

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset (Konsta).....	63
Liite 2. Haastattelukysymykset (Konstan omahoitaja)	64
Liite 3. Lopetusvaiheen kysymysrunko	65
Liite 4. Saatekirje Konstan äidille sekä Konstan sosiaalityöntekijälle.....	66
Liite 5. Saatekirje Konstalle	67
Liite 6. Tutkimuslupa.....	68
Liite 7. Kesäpäivän valokuvausprojekti 2011 toimintakuvat	69
Liite 8. Lumilautailukuvat	70
Liite 9. Ensimmäinen scoottaus kerta	71
Liite 10. Toinen scoottaus kerta	72
Liite 11. Bouldarointi.....	73
Liite 12. Parkour	74
Liite 13. Studiokuvat	75

Liite 1. Haastattelukysymykset (Konsta)

Konstan teemahaastattelun (14.4.2013) kysymysrunko:

- Miten on kokenut projektin?
- Oletko projektin aikana pystynyt luottamaan minuun?
- Mikä Toiminnassani on ollut hyvää?
- Mikä on ollut huonoa?

Toimintakertaa liittyvät kysymykset:

- Lumilautailu, mikä hyvä, mikä huonoa?
- Scoottaus, mikä hyvää, mikä huonoa?
- Boulderointi, samat kysymykset kuin yllä.
- Parkour, samat kysymykset kuin yllä.

Muut kysymykset

- Miten uskot äidin, isovanhempien, osaston ohjaajien ajattelevan näistä kuvista (Konstan valitsemat kuvat) ja tästä koko projektista?
- Miten tärkeäksi olet kokenut tämän projektin itsellesi?

Liite 2. Haastattelukysymykset (Konstan omahoitaja)

Konstan omahoitajan teemahaastattelu (15.4. 2013) kysymysrunko:

1. Onko ilmennyt ongelmia (projektin aikana), jotka olisivat johtuneet minun käytöksestäni?
2. Onko projektista ollut apua?
3. Onko Konstan käytöksessä ollut näkyviä muutoksia (jotka johtuisivat tästä projektista)?
4. Mikä on ohjaajan (Konstan omahoitajan) näkemys toiminnasta (Toiminnallisen kuvan yhteydessä)?
5. Voiko toimintaa kehittää, mitä olisi voinut tehdä paremmin?

Liite 3. Lopetusvaiheen kysymysrunko

- Mitä mieltä olet ollut projektista?
- Olisiko siinä ollut jotain parannettavaa?
- Mikä on lempikuvasi?
- Mitä mieltä olet kuvien koosta?
- Mitä mieltä olet kansiosta, esimerkiksi sen materiaalista?
- Lähtisitkö uudelleen vastaavanlaiseen projektiin mukaan?

Liite 4. Saatekirje Konstan äidille sekä Konstan sosiaalityöntekijälle

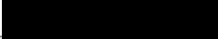
Annan suostumukseni lapselleni osallistua toimintatutkimuksen päähenkilöksi

Annan suostumukseni lapseni osallistua päähenkilöksi toimintatutkimuksessa (alustava otsikko Minäkuvan selventäminen valokuvauksen avulla) joka järjestetään keväällä 2013. Minulle on kerrottu mitä tarkoittaa, että lapseni on toimintatutkimuksessa mukana.

Tiedän, että tutkimuksessa lastani valokuvataan. Minulle on selvitetty, että kuvat joita tutkimuksen tiimoilta syntyy, päätyvät tutkimuksen loputtua lapselleni sekä hänen hoitopaikkaansa. Kuvat joita käytetään toimintatutkimuksen arviointiseminaarissa sekä tutkimuksen lopullisessa raportissa, on kuvakäsittely siten, että lastani ei niistä voida tunnistaa. Muilta osin kaikki toimintatutkimuksessa syntyvät kuvat tuhoetaan tutkimuksen oltaessa valmis.

Olen myös tietoinen siitä, että lapseni toimintatutkimuksessa haastateltavana. Minulle on selvitetty mitä haastattelu sisältää ja mihin haastattelun materiaalia käytetään. Olen myös tietoinen, että haastattelumateriaali tuhoetaan toimintatutkimuksen oltaessa valmis.

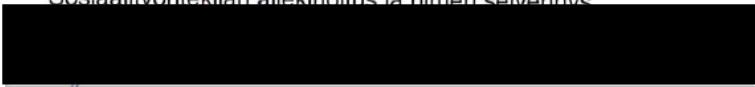
Paikka ja päivämäärä

8.1.2013

Huoltajan allekirjoitus ja nimen selvitys

Sosiaalityöntekijän allekirjoitus ja nimen selvitys

Liite 5. Saatekirje Konstalle

Suostumus toimintatutkimuksen päähenkilöksi

Suostun päähenkilöksi toimintatutkimuksessa (alustava otsikko Minäkuvan selvittäminen valokuvauksen avulla) joka järjestetään keväällä 2013. Minulle on kerrottu mitä tarkoittaa olla toimintatutkimuksessa mukana.

Tutkimuksessa minua tullaan myös valokuvaamaan. Minulle on selvitetty, että kuvat joita tutkimuksen tiimoilta syntyy, päätyvät tutkimuksen loputtua minulle sekä hoitopaikkaani. Kuvat joita käytetään toimintatutkimuksen arviointiseminaarissa sekä tutkimuksen lopullisessa raportissa, on kuvakäsitelty siten, että minua ei niistä voida tunnistaa. Muilta osin kaikki toimintatutkimuksessa syntyvät kuvat tuhoetaan tutkimuksen oltaessa valmis.

Toimintatutkimuksessa olen myös haastateltavana. Minulle on selvitetty mitä haastattelu sisältää ja mihin haastattelun materiaalia käytetään. Olen myös tietoinen, että haastattelumateriaali tuhoetaan toimintatutkimuksen oltaessa valmis.

Paikka ja päivämäärä

 8.1.2013 _____

Allekirjoitus ja nimen selvitys

 _____

Liite 6. Tutkimuslupa

72 §
Päätös tutkimuslupahakemuksesta HEL 2013-001051

HEL 2013-001051 T 13 02 01

Päätös

Virastopäällikkö päätti myöntää tutkimusluvan Antti Johanssonin opinnäytteelle "Minäkuvan selventäminen valokuvauksen avulla". Perhe- ja sosiaalipalvelujen päällikkö puoltaa opinnäytetyön toteuttamista. Yhteyshenkilönä on ohjaaja [REDACTED] lastenkodista. Hakemuksessa mainittua aineiston keruuaikaa jatketaan 31.5.2013 saakka hakemuksen valmistelun viivästymisen vuoksi.

Tutkimusluvan ehdot ovat seuraavat:

- yhteyshenkilön tehtävänä on valvoa, että opinnäytetyö toteutetaan suunnitelman ja lupaehtojen mukaisesti
- opinnäytetyöstä ei saa aiheutua kustannuksia sosiaali- ja terveysvirastolle
- opinnäytetyön aineisto hävitetään suunnitellulla tavalla
- opinnäytetyön raportista ei ole yksilöitävissä opinnäytteeseen osallistunutta henkilöä
- valmis opinnäytetyö tai sen sähköinen osoite toimitetaan sosiaali- ja terveysviraston käyttöön osoitteella Helsingin kaupungin kirjaamo, sosiaali- ja terveystoimi, PL 10, 00099 Helsingin kaupunki, sähköposti helsinki.kirjaamo@hel.fi

Lisätiedot

Anne Kuvaja, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43444
anne.kuvaja(a)hel.fi

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Hakija	
Yhteyshenkilö	Liite 1
Päälliköt	

Virastopäällikkö

Postiosoite
PL 6000
00099 Helsingin kaupunki
sosiaaliaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto

Pöytäkirjanote

14/2013

2 (2)

Virastopäällikkö

06.03.2013

Matti Toivola
virastopäällikkö

Liite 7. Kesäpäivän valokuvausprojekti 2011 toimintakuvat

Kuva 1. Hyppy1

Kuva 2. Hyppy2

Kuva 3. Hyppy3

Liite 8. Lumilautailukuvat

Kuva 4. Boardslide

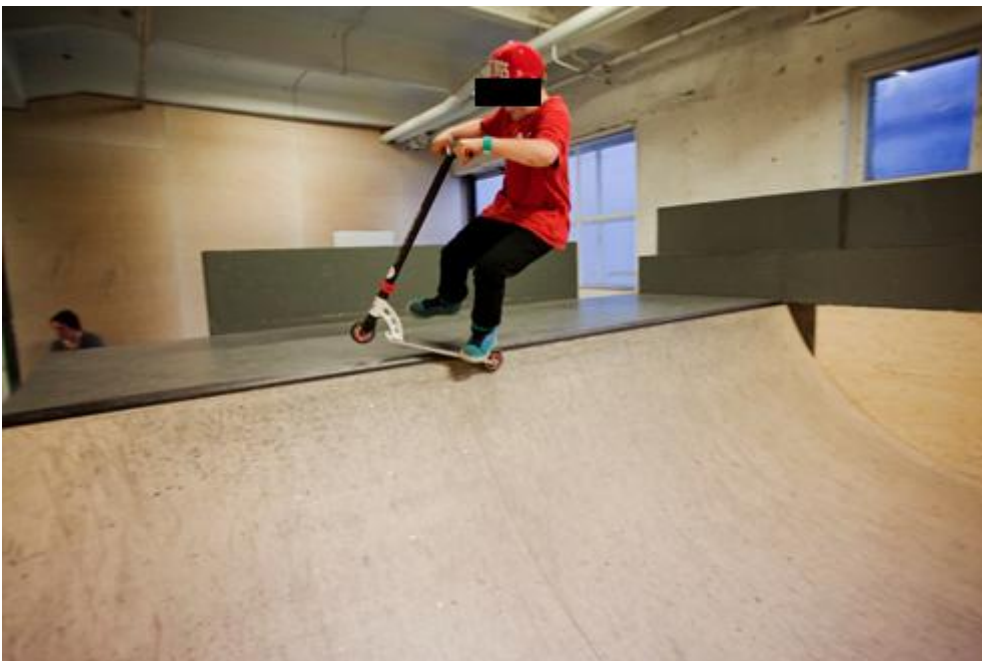

Kuva 5. Method

Liite 9. Ensimmäinen scoottaus kerta

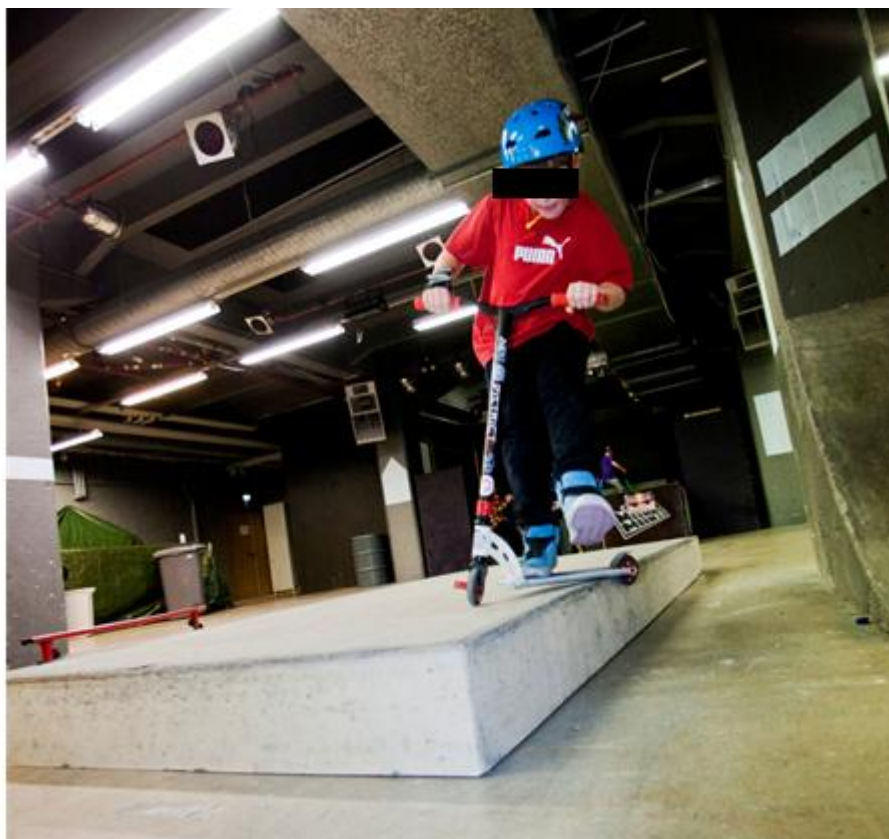

Kuva 6. Airit

Kuva 7. no title

Liite 10. Toinen scoottaus kerta

Kuva 8. One foot- slide

Kuva 9. Airit

Liite 11. Bouldarointi

Kuva 10. Spiderman

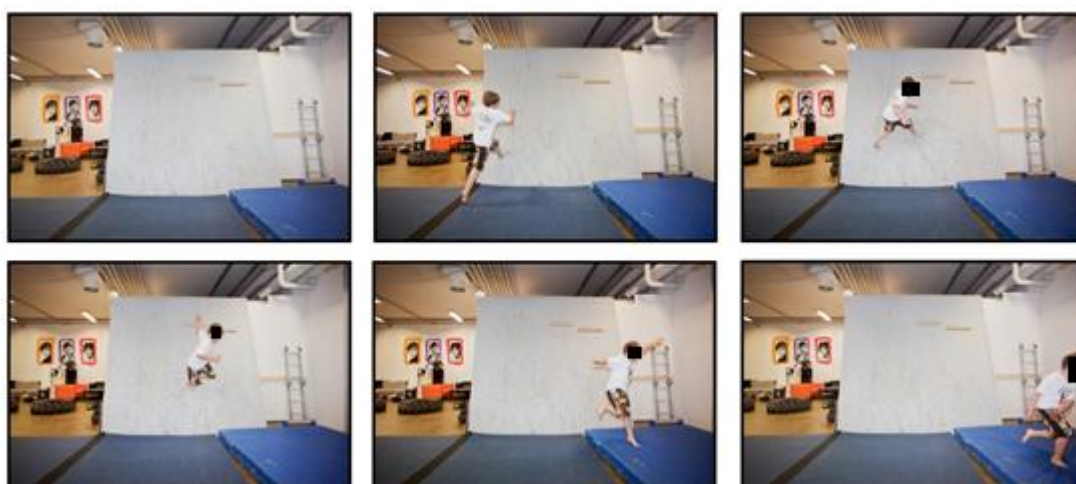

Kuva 11. Hymypoika

Liite 12. Parkour

Kuva 12. Jump!

Kuva 13. Ninja

Liite 13. Studiokuvat

Kuva 14. Studio1

Kuva 15. Studio2

Kuva 16. Studio3

Kuva 17. Studio4